

Rapportage
Doorstroomprogramma
Kansrijk Onderwijs

Inhoud

Inleiding.....	3
Hoofdstuk 1 Kansrijk Onderwijs.....	4
1.1 Ontwerpgericht onderwijsonderzoek.....	4
1.2 De totstandkoming van het Doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs.....	4
1.3 Doelstellingen Doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs.	5
1.4 Het pilotjaar.....	5
1.5 Organisatie Kansrijk Onderwijs.....	6
1.6 Kernfactoren.....	6
Hoofdstuk 2 Aanpak	8
2.1 Onderzoeksaanpak.....	8
2.2 Onderzoeksgroep	8
Hoofdstuk 3 Resultaten	9
3.1 Focusgroepen begeleidend leerkrachten.....	9
3.2 Focusgroepen groepsleerkrachten mei 2022.....	14
3.3 Focusgroepen leerlingen juni 2022.....	16
Hoofdstuk 4 Conclusies en aanbevelingen	18
4.1 Algemene conclusie.....	18
4.2 Inhoud programma.....	18
4.3 Samenwerking	19
4.4 Organisatie.....	20
4.5 Doelgroep	21
4.6 Ouderbetrokkenheid.....	21
Hoofdstuk 5 Ontwerpprincipes Kansrijk Onderwijs	22
5.1 Inhoudelijk	22
5.2 Samenwerking	23
5.3 Organisatie.....	25
5.4 Doelgroep	26
5.5 Ouderbetrokkenheid.....	27
Literatuur	28
Bijlage 1 Topics Focusgroepgesprekken	29
Bijlage 2 Focusgroepen begeleidend leerkrachten november/december 2021	36
Bijlage 3 Focusgroepen begeleidend leerkrachten april/mei 2022.....	39
Bijlage 4 Focusgroep groepsleerkrachten	44
Bijlage 5 Focusgroepen leerlingen.....	48

Inleiding

In het rapport Doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs wordt het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs in het pilotjaar 2021-2022 geëvalueerd. Voor de evaluatie zijn leerkrachten die het doorstroomprogramma ontwerpen en uitvoeren (begeleidend leerkrachten) op twee momenten in het pilotjaar bevraagd in focusgroepen. Ook zijn de groepsleerkrachten van de eigen basisschool van de leerling aan het eind van het pilotjaar bevraagd door middel van een focusgroeps gesprek? Daarnaast zijn de leerlingen bevraagd over hun ervaringen in het pilotjaar. Naast de gevoerde focusgroepen is er gebruik gemaakt van literatuur, waarbij specifiek is gekeken naar de literatuur die is aangehaald in het projectvoorstel van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs. De input uit de focusgroeps gesprekken en de literatuur heeft geleid tot de evaluatie van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs in het pilotjaar 2021-2022. De conclusies van deze evaluatie zijn vertaald naar aanbeveling voor het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs in de komende jaren. Deze aanbevelingen zijn geformuleerd in de vorm van ontwerpprincipes. Begeleidend leerkrachten die in de toekomst betrokken worden bij het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs, bijvoorbeeld bij opschaling van het programma in de regio, kunnen deze ontwerpprincipes gebruiken als leidraad voor de werkwijze en de inhoud van het programma.

Iselinge Hogeschool is betrokken bij het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs door participatie in ontwerpteams, op basis van de expertise op het gebied van ontwerpgericht onderwijsonderzoek. Daarnaast wordt de evaluatie van het pilotjaar uitgevoerd en worden de ontwerpprincipes opgesteld door Iselinge Hogeschool.

Hoofdstuk 1 Kansrijk Onderwijs

1.1 Ontwerpgericht onderwijsonderzoek

In het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs werken leerkrachten van basisscholen en een middelbare school in de regio de Liemers samen aan het ontwikkelen en uitvoeren van onderwijs ter bevordering van kansengelijkheid in de regio. Het is de wens om het doorstroomprogramma, na het pilotjaar, op te schalen. Met deze schaalvergroting zullen meer leerkrachten, uit zowel het primair onderwijs als het voortgezet onderwijs, in de regio de Liemers betrokken worden bij het doorstroomprogramma. Om de leerkrachten die in de toekomst worden betrokken bij het doorstroomprogramma handvatten te bieden voor het ontwerp en de uitvoering van onderwijs binnen het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs, worden er in het pilotjaar volgens ontwerpgericht onderwijsonderzoek ontwerpprincipes vastgesteld.

Met ontwerpgericht onderwijsonderzoek wordt een positieve impact op de onderwijspraktijk geleverd met ontwerpen die een oplossing bieden voor het daadwerkelijk ervaren probleem in de onderwijspraktijk (McKenney & Reeves, 2018), namelijk de kansongelijkheid die wordt ervaren in de regio de Liemers. Deze ontwerpprincipes vormen richtlijnen voor het ontwerp en de uitvoering van het onderwijs binnen het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs. Tevens dienen de ontwerpprincipes als houvast bij de periodieke evaluatie en doorontwikkeling van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs.

Bij het ontwerpgericht onderwijsonderzoek zijn zowel leerkrachten uit het basisonderwijs als leerkrachten uit het vmbo betrokken. De begeleidende leerkrachten zijn de leerkrachten die het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs ontwerpen en uitvoeren. Zo wordt getracht vanuit verschillende perspectieven de verschillende belanghebbenden te betrekken om zo de complexe onderwijssituatie te verkennen zonder deze te versimpelen (McKenney & Reeves, 2018).

1.2 De totstandkoming van het Doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs.

In de regio de Liemers is een gezamenlijke onderwijskundige en pedagogische visie ontwikkeld, Het Liemers Lijstje (Hofstee et al., 2022). In de visie worden zeven beloften gedaan aan kinderen in de regio de Liemers betreft het onderwijs:

We zien wie je bent en je merkt dat we in je geloven.

Wij hebben hoge verwachtingen van elkaar.

Leren is leuk en kan overal.

Jouw leeromgeving is boeiend, inspirerend en uitdagend.

Je hebt altijd zelf een keuze.

Als het samen kan, doen we het niet alleen.

Je weet wat je moet leren en wat je ermee kunt doen.

Het Candea College, basisscholen vallend onder de besturen van LiemersNovum en Innerwaard, alsmede de Integrale Kind(eropvang) Centra (IKC's) in de regio zijn voornemens de onderwijskundige en pedagogische visie zoals verwoord in Het Liemers Lijstje concreet, praktisch en vooral betekenisvol inhoud te geven in zeer nauwe samenwerking (Hofstee et al., 2022). Het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs maakt deel uit van het concreet, praktisch en vooral betekenisvol inhoud geven aan de visie zoals verwoord in Het Liemers Lijstje. De looptijd van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs is van 01-11-2021 tot 01-03-2023.

De inhoud van het programma focust op het versterken van cognitieve vaardigheden en meta-cognitieve vaardigheden. Hierbij worden evidence-based onderwijskundige en pedagogische handvatten gericht op verbinding en samenwerking gehanteerd. Op basis van recent wetenschappelijk onderzoek zijn een aantal concepten vastgesteld die van belang

worden geacht voor het vormgeven van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs namelijk ouderbetrokkenheid, de overgang van primair naar voortgezet onderwijs en collectieve vormen van leren en professionaliseren van leerkrachten.

1.3 Doelstellingen Doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs.

De meest prominente doelstellingen van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs zijn het voorkomen van onderwijsuitval bij leerlingen uit risicogroepen en het bevorderen van gelijke kansen in de regio. Om deze doelen te bereiken wordt aan een geselecteerde groep leerlingen uit groep acht en het eerste leerjaar van het vmbo gedurende een middag per week een programma aangeboden gericht op de essentiële vakken en vaardigheden voor schoolsucces (Buijs & Denessen, 2018; Smeets et al., 2014). In kleine remediërende groepen van tien tot dertien leerlingen worden effectieve strategieën aangeboden voor rekenen en begrijpend lezen (Bolhaar et al., 2018). Naast het aanbod van lees- en rekenstrategieën is er in het programma aandacht voor sport en techniek, maar ook voor sociale vaardigheden (rots & water training) en het versterken van zelfstandig leren, effectieve werkhouding en plannen (mentoruur). De leerlingen die deelnemen aan het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs worden geselecteerd gebaseerd op de sociaaleconomische status van hun ouders, de leerprestaties (begrijpend lezen en rekenen) en leervoorwaarden (zelfstandigheid, plannen en werkhouding). Dit geeft een objectief beeld van welke leerlingen in aanmerking komen voor het volgen van het doorstroomprogramma, waarmee hun kansen op schoolsucces zo objectief en intensief mogelijk benut worden. Om te bepalen in hoeverre het doorstroomprogramma van invloed is op het reduceren van leerachterstanden van de leerlingen wordt op vaste momenten op basis van Cito LoVS (primair onderwijs) en Cito VAS (voortgezet onderwijs) de ontwikkeling van cognitieve vaardigheden vastgesteld.

1.4 Het pilotjaar

In het pilotjaar, schooljaar 2021-2022, wordt in de periode november tot en met mei het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs uitgevoerd. Leerlingen die door hun leerkracht zijn aangemeld volgen iedere dinsdagmiddag onderwijs op het Candea College. Naast de basisvakken taal en rekenen krijgen de leerlingen praktijkvakken zoals techniek, koken en sport aangeboden. De activiteiten in een blok worden aangeboden vanuit een thema, in het eerste blok is het thema Worden wat je wil. Dit thema sluit aan bij de thema's zoals gehanteerd door Het Liemers Lijstje (Hofstee et al., 2022). De leerdoelen binnen dit eerste thema zijn gericht op plannen en organiseren, Nederlandse taal en rekenen. Het praktijkvak tijdens dit eerste blok is sport. Het doorstroomprogramma bestaat uit een cognitieve lijn en een metacognitieve lijn. De cognitieve lijn bestaat uit maatwerk gericht op het aanleren van strategieën voor begrijpend lezen en inzichtelijk rekenen. De aangeleerde kennis en vaardigheden worden vervolgens op betekenisvolle wijze toegepast in de lessen techniek. De metacognitieve lijn bestaat uit een mentoruur en rots & water training, waarin aandacht is voor plannen en organiseren en het ontwikkelen van sociale vaardigheden. De sociale vaardigheden worden op betekenisvolle wijze toegepast binnen de lessen sport. Vanwege de coronapandemie en het daaruit voortvloeiende advies van de PO-raad om niet groepsdoorbroken te werken heeft het doorstroomprogramma tijdens het pilotjaar enkele weken stilgelegd in de periode tussen de kerstvakantie en begin maart. Vanaf begin maart tot begin juni is het doorstroomprogramma uitgevoerd, waarbij vooral praktijkvakken en rots & water training aangeboden zijn. De praktijkvakken die tijdens de coronaperiode niet zijn aangeboden zijn doorgeschoven naar de periode vanaf maart. Het mentoruur en het thematisch aanbod taal en rekenen heeft in deze periode ruimte moeten maken voor de praktijkvakken.

1.5 Organisatie Kansrijk Onderwijs

Het Doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs wordt vormgegeven door leerkrachten uit het primair en voortgezet onderwijs waarbij de beschikbare financiële middelen evenredig worden ingezet op basis van het aantal lessen dat gedoceerd wordt door respectievelijk leerkrachten uit primair en voortgezet onderwijs. De kerngedachte is dat leerkrachten uit het primair onderwijs met name strategieën voor begrijpend lezen, rekenen, sociale vaardigheden en vormen van metacognitie aanbieden terwijl vakleerkrachten uit het voortgezet onderwijs met name het betekenisvol toepassen van geleerde strategieën aanbieden in praktijklessen zoals techniek en sport. Het programma is gebaseerd op een coöperatieve innovatieve samenwerking met een positieve wederzijdse afhankelijkheid tussen leerkrachten uit het primair en voortgezet onderwijs waarbij kennis op basis van collectieve vormen van leren en innovatief gedrag met elkaar gebouwd wordt.

In het voorjaar van 2021 hebben basisscholen in de regio een oproep ontvangen om leerlingen uit de bovenbouw aan te melden voor deelname aan het doorstroomprogramma. Om leerkrachten te ondersteunen bij de selectie van de leerlingen die passen binnen het deelnemersprofiel is een profielschets gemaakt en verspreid. De leerlingen worden voor het doorstroomprogramma geselecteerd door leerkrachten en intern begeleiders uit het primair onderwijs. De selectie is op van een aantal kenmerken. Het eerste kenmerk is de sociaal economische status van ouder(s) waarbij het opleidingsniveau van de vader en de moeder het uitgangspunt zijn. Verder wordt gekeken naar leerachterstanden op basis van het Cito LoVS bij begrijpend lezen en rekenen alsmede de vaardigheden van leerlingen ten aanzien van plannen, zelfstandig leren en een effectieve werkhouding (Cito-Vision).

1.6 Kernfactoren

Op basis van recent wetenschappelijk onderzoek is een aantal concepten vastgesteld die van belang worden geacht voor het vormgeven van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs namelijk ouderbetrokkenheid, de overgang van primair naar voortgezet onderwijs en collectieve vormen van leren en professionaliseren van leerkrachten.

1.6.1 Ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid wordt beschouwd als één van de belangrijke componenten van effectieve scholen. Adequate ouderbetrokkenheid wordt als randvoorwaarde geacht om leerlingen tot leren te laten komen (Smit et al., 2012), daarom wordt het concept ouderbetrokkenheid belangrijk geacht voor het vormgeven van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs. Ouders worden vanaf het eerste moment betrokken bij de deelname van hun kind aan het doorstroomprogramma. Eind groep zes of eind groep zeven voeren leerkrachten en intern begeleiders uit het basisonderwijs driehoeksgesprekken met ouders en leerlingen over de mogelijke deelname aan het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs. In dit gesprek komt aan de orde wat het programma inhoudt en wordt besproken hoe ouders denken over de participatie van hun zoon of dochter in het programma. In september bij de start van een nieuw schooljaar, voor aanvang van het programma, is er een startbijeenkomst voor ouders waar de inhoud en de mogelijke effecten en kansen van het programma besproken worden. Ook worden gedurende het schooljaar evaluatiemomenten ingepland met alle betrokkenen in de vorm van driehoeksgesprekken, waar de begeleidende leerkracht, de leerling en de ouders aan deelnemen.

1.6.2 De overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs

Voor de overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs zijn strategieën voor begrijpend lezen en rekenen (Buijs & Denessen, 2018; Smeets et al., 2014) en kennis van plannen en organiseren van belang. Met name effectieve didactiek en methodiek ten

behoefte van begrijpend lezen en rekenen is hierbij leidend (Surma et al., 2019). Daarnaast is ook het zelfregulerend leren in samenhang met ontwikkelingsgerichte motivatie voor school en leren een belangrijke factor in de overgang tussen primair onderwijs en voortgezet onderwijs (Robbers et al., 2018). Daarom kent het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs een inhoudelijke focus op het versterken en verbreden van de (meta)cognitieve vaardigheden. De invloed van het doorstroomprogramma op het reduceren van leerachterstanden van leerlingen wordt op meerdere momenten vastgesteld. Ook is er tijdens het mentoruur aandacht voor plannen en organiseren.

1.6.3 Collectieve vormen van leren en professionaliseren van leerkrachten

Voor leerkrachten in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs is het kennen van elkaars leeromgeving en het kennen van elkaars opvattingen over leerlingen en hun leren van belang (Robbers et al., 2018). Op het niveau van de leerkracht is innovatief gedrag van en tussen leerkrachten in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs een randvoorwaarde voor het leren van leerlingen (Robbers & Vermeulen, 2018). Buijs en Denessen (2018) beschrijven knelpunten en succesfactoren voor samenwerking tussen leerkrachten uit het primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Leerkrachten ervaren knelpunten op het gebied van tijd en prioritering, waardoor afspraken maken en nakomen als lastig kan worden ervaren. Goede afstemming en communicatie tussen leerkrachten is daarom belangrijk. Een succesfactor voor de samenwerking tussen primair onderwijs en voortgezet onderwijs is de betrokkenheid van de directie, waarbij prioriteiten worden gesteld en draagvlak wordt gecreëerd. Evenals het borgen van kleinschaligheid en korte lijntjes, bijvoorbeeld door het organiseren van parallelle werkgroepen voor een kleine organisatie. Voor goed contact is het van belang dat leerkrachten uit het primair onderwijs en voortgezet onderwijs ook fysiek samenkomen en bij elkaar op bezoek gaan. Het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs wordt ontworpen en verzorgd door leerkrachten uit het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs, het gezamenlijke doel is het ontwikkelen en uitvoeren van onderwijs ter bevordering van kansengelijkheid in de regio. Leerkrachten uit het primair onderwijs bieden strategieën voor begrijpend lezen, rekenen, sociale vaardigheden en vormen van metacognitie aan en de leerkrachten uit het voortgezet onderwijs zorgen voor betekenisvolle toepassingen van de geleerde strategieën in hun vakgebieden zoals techniek en sport. De coöperatieve innovatie samenwerking is gebaseerd op positieve wederzijdse afhankelijkheid.

Hoofdstuk 2 Aanpak

2.1 Onderzoeksaanpak

De ontwerpevaluatie en daaruit voortvloeiende rapportage zijn erop gericht het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs te evalueren. De evaluatie resulteert in principes voor onderwijsontwerp ten behoeve van kansrijk onderwijs. Tijdens de pilot zijn er twee focusgroepgesprekken geweest met de begeleidend leerkrachten uit het primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Deze begeleidend leerkrachten hebben het programma ontworpen en uitgevoerd. De topics voor de focusgroepgesprekken zijn bepaald aan de hand van een literatuuronderzoek, zie Bijlage 1. Tijdens deze focusgroepgesprekken stond de evaluatie van het pilotjaar centraal. Daarnaast is er tijdens de focusgroepgesprekken in april/mei 2022 gekeken naar de wensen en behoeften voor volgend schooljaar. Naast deze focusgroepgesprekken is er ook een focusgroepgesprek gevoerd met de leerkrachten van deelnemende leerlingen en met een aantal deelnemende leerlingen. Deze focusgroepgesprekken zijn gevoerd in mei/juni 2022. Ook voor de topics van deze focusgroepen is het literatuuronderzoek leidend geweest.

2.2 Onderzoeksgroep

De focusgroepengesprekken met begeleidend leerkrachten hebben plaatsgevonden tijdens twee evaluatiemomenten, in november/december 2021 en april/mei 2022. Aan de focusgroepengesprekken in de beide periodes hebben zeven betrokkenen deelgenomen, vijf betrokkenen hebben vanaf september 2021 het onderwijs ontworpen en verzorgd binnen het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs, de twee andere betrokkenen zijn vanuit het management en de organisatie betrokken bij het doorstroomprogramma. In de periode april/mei 2022 is deze doelgroep opnieuw bevraagd tijdens een evaluatiemoment.

Voor de focusgroep van de groepsleerkrachten zijn in totaal twaalf leerkrachten benaderd, waarvan drie leerkrachten het gesprek hebben gevoerd. Het gesprek heeft plaatsgevonden in mei 2022. Van iedere groepsleerkracht nemen één of meerdere leerlingen deel aan het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs in het pilotjaar 2021-2022.

Bij de focusgroepgesprekken van de leerlingen zijn zes leerlingen betrokken geweest in twee focusgroepgesprekken. De gesprekken hebben plaatsgevonden in juni 2022. De zes leerlingen zijn afkomstig van verschillende basisscholen. De leerlingen hebben het gehele pilotjaar meegedaan aan het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs.

Hoofdstuk 3 Resultaten

3.1 Focusgroepen begeleidend leerkrachten

In Tabel 1 worden de resultaten gerapporteerd van de focusgroepgesprekken die gevoerd zijn met de begeleidend leerkrachten van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs. De focusgroepgesprekken zijn gevoerd op twee momenten, namelijk in de periode november/december 2021 en in de periode april/mei 2022. In beide periodes zijn er twee gesprekken gevoerd, namelijk met de begeleidend leerkrachten uit de beide parallelgroepen. De complete verslaglegging van de focusgroepen in de periode november/december 2021 is terug te vinden in Bijlage 2. De complete verslaglegging van de focusgroepen in de periode april/mei 2022 is terug te vinden in Bijlage 3.

In de rapportage wordt onderscheid gemaakt tussen resultaten gericht op de organisatie van het doorstroomprogramma en resultaten gericht op het inhoudelijke programma.

Tabel 1

Focusgroepgesprekken begeleidend leerkrachten

Topic	Belangrijkste resultaten focusgroepgesprekken	
	<i>*november/december 2021</i>	<i>april/mei 2022</i>
Inhoud programma		
Inhoudelijke focus	Inhoudelijk is het programma gericht op het ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van (meta)cognitieve ontwikkeling, samenwerking, zelfregulatie en sociaal emotionele ontwikkeling (rots & water training en Kanjertraining). Er wordt thematisch gewerkt waarbij de leerlingen veelal handelend bezig zijn. Voor rekenen en taal wordt thematisch aanbod op 1F niveau geboden.	
	Vanaf maart is het programma, vanwege de beschikbaarheid van vakdocenten, gevuld met praktijklessen en met rots & water training.	
	Rekenen en taal zijn uitsluitend aangeboden in vakintegratie. Meer focus op taal en rekenen in een middagprogramma voelt voor de begeleidend leerkrachten onlogisch, omdat er in het ochtendprogramma op de eigen basisschool ook al een sterke focus is op taal en rekenen.	
	Vanwege tijdgebrek is er vanaf maart minder aandacht besteed aan het ontwikkelen van zelfregulatie. Wel wordt er gewerkt met een logboekje en met check-ins aan het begin van de middag, waarbij ook leerdoelen worden geformuleerd.	
Praktijkvakken	De aangeboden praktijkvakken zijn sport, koken, techniek en rots & water training. De koppeling met taal en rekenen wordt tijdens het praktijkvak door de begeleidend leerkrachten expliciet gemaakt. De leerlingen geven aan de koppeling met taal en rekenen te ervaren.	
	Het aanbieden van (uitsluitend) praktijkvakken wordt als positief ervaren, dit past volgens de betrokken leerkrachten goed bij deze doelgroep. Ook zijn er positieve ervaringen over de rots & water training, de leerlingen kunnen de opgedane sociale vaardigheden ook goed vertalen naar andere situaties.	
Maatwerk	Door homogene groep en 1F niveau taal en rekenen. 1F blijkt soms te hoog gegrepen.	

	<p>Taal en rekenen zijn niet separaat aangeboden in de periode vanaf maart, het aanbod vond plaats in vakintegratie binnen praktijkvakken.</p> <p>Bij deze vakintegratie zijn geen doelen voor taal en rekenen geformuleerd.</p>
het Liemers Lijstje	<p>Deze thema's zijn het uitgangspunt voor de thema's binnen het programma. Deze thema's gelden voor de ene parallelgroep sterker als uitgangspunt dan voor de andere groep.</p> <p>Vanaf maart zijn deze thema's in beide parallelgroepen niet meer gehanteerd i.v.m. de aangeboden praktijkvakken en de rots & water training.</p>
Succeservaringen	<p>Het opdoen van succeservaring is het uitgangspunt het programma.</p> <p>Dit wordt bereikt door in praktijkvakken te werken aan doelen voor taal en rekenen. Het is de wens om de inhoud van het programma meer doelmatig te maken.</p> <p>De vraag is of de focus op het opdoen van succeservaringen overeenkomt met de doelstellingen van de subsidieaanvraag. De doelstelling het programma is leerlingen in hun kracht zetten, niet het bieden van een remediërend programma. Terwijl de subsidieaanvraag wel onderbouwd wordt met resultaten op het gebied van cognitieve ontwikkeling.</p>
Neveneffecten	<p>De cultuur en werkwijze van het voortgezet onderwijs leren kennen; praktijkvakken, verschillende leerkrachten en het soort leerlingen.</p> <p>Begeleid worden in de omgangsvormen en cultuur in het voortgezet onderwijs.</p> <p>De begeleidend leerkrachten ervaren of een leerling past in het voortgezet onderwijs.</p> <p>Mogelijk binnen het doorstroomprogramma ook ervaring opdoen in het PRO.</p> <p>Ongewenst neveneffect: voorkomen dat Kansrijk Onderwijs wordt ervaren als een voortraject voor het Candea College, bijvoorbeeld door andere locaties te gebruiken zoals de praktijkschool, basisscholen en andere locaties in de regio.</p>
Samenwerking	
Duurzaamheid	<p>De projecten van het Liemers Lijstje voeden elkaar, waardoor het onderwijs in de regio dezelfde taal spreekt en de doelstellingen binnen de regio voor alle betrokkenen helder zijn.</p>
Evaluatie	<p>Het heeft de voorkeur om drie evaluatiemomenten aan te houden per schooljaar (oktober- maart- juni).</p> <p>Voor de evaluatie van de cognitieve ontwikkeling kunnen eind groep 7 en midden groep 8 als meetmomenten dienen.</p> <p>Effecten op het gebied van cognitieve ontwikkelen worden door de betrokkenen niet verwacht, omdat het programma niet voldoende frequent wordt aangeboden en omdat het programma onvoldoende remediërend is ingestoken.</p> <p>Daarom worden effecten op het gebied van welbevinden en leerplezier ervaren als meer belangrijke evaluatiepunten.</p>
Voedingsbodem	<p>Eerste nauwe samenwerking tussen primair onderwijs en voortgezet onderwijs in de regio.</p> <p>De rol van begeleidend leerkracht is een grote verantwoordelijkheid, er moet ruimte gemaakt worden binnen de organisatie om dit prioriteit te kunnen geven.</p>

	De projecten van het Liemers Lijstje voeden elkaar; we spreken dezelfde taal, kennen de gezichten die bij de verschillende projecten horen en kennen de doelstellingen binnen de regio.
Binnen de regio	Het contact met de verschillende organisaties in de regio die betrokken zijn bij dit project verloopt wat stroef, mailtjes blijven steken en het is onduidelijk wie er benaderd moet worden. Het zou kunnen helpen om per organisatie een vast aanspreekpunt te hebben.
Parallele groepen	Er is sprake van afstemming tussen de parallelgroepen maar er is ook ruimte voor eigen invulling. Afstemming tussen de parallelgroepen gedurende het schooljaar blijft wenselijk. Bij voorkeur zijn er drie gezamenlijke momenten in het jaar. Eigenaarschap van de begeleidende leerkrachten is belangrijk, maar het zou qua inhoud voor een leerling niet uit moeten maken in welke groep hij geplaatst wordt. Meer parallelgroepen vraagt om meer structurele afstemming en monitoring.
Uitvoering	Van begin december tot begin maart is het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs niet uitgevoerd i.v.m. corona. De uitvoering blijkt soms een organisatorische puzzel i.v.m. andere werkzaamheden van begeleidend leerkrachten, de beschikbaarheid van leerkrachten en de beschikbaarheid van lokalen. Door twee begeleidend leerkrachten structureel beschikbaar te stellen op de dag dat het programma wordt gedraaid zal er waarschijnlijk minder druk ontstaan op de organisatie. Er is wekelijks contact via de WhatsApp voorafgaand aan en na afloop van de dag waarop het programma wordt gedraaid. De uitgebreide verslaglegging wordt bijgehouden in een logboek. Voorafgaand aan een nieuw thema ontwikkelen de begeleidend leerkrachten samen het programma.
Afstemming leerkracht	Wekelijkse ontvangen leerkrachten een mail met een update en er wordt een logboek bijgehouden door de leerlingen. Zo nodig is er contact met de leerkracht, bijvoorbeeld bij incidenten of bij vragen. De AVG-wetgeving houdt informatieoverdracht tegen. Een warme overdracht voorafgaand aan het doorstroomprogramma ontbreekt. Het is de wens om voorafgaand aan de start van het programma een bijeenkomst te organiseren voor leerkrachten om de inhoud duidelijk te communiceren en verwachtingen duidelijk te scheppen. In juni wordt er een eindpresentatie georganiseerd waarbij leerkrachten en ouders uitgenodigd kunnen worden. De kennismaking met de leerling wordt belangrijker ervaren dan kennismaking met de leerkracht. De begeleidend leerkrachten zijn tevreden over het contact met leerkrachten, wat vooral via de mail verloopt.
Lerende organisatie	Er wordt een logboek bijgehouden met een uitgebreide verslaglegging van het verloop van de dag en via WhatsApp wordt er wekelijks een korte update gedaan.

	<p>De betrokken leerkrachten brainstormen gezamenlijk over de inhoud van de thema's.</p> <p>Zij kiezen er bewust voor om niet een heel jaar te plannen, zodat er ruimte is om aan te sluiten bij de behoeften van de groep.</p> <p>In de periode voor de start van het programma (augustus-oktober) is er voldoende ruimte om samen te ontwikkelen en voor te bereiden.</p>
Organisatie	
Frequentie	<p>Iedere dinsdagmiddag.</p> <p>Eigenlijk is er voor de uitvoering een half uur extra nodig. Het voorstel wordt gedaan om het programma te draaien op de woensdagochtend, wanneer er op de eigen school tijd wordt besteed aan taal en rekenen.</p> <p>Fietsen onder onderwijstijd is onwenselijk bij de keuze voor een nieuw dagdeel.</p>
Uitvoering	<p>Twee parallelle groepen van ongeveer 14 leerlingen.</p> <p>De begeleidende leerkrachten fietsen nu samen met de leerlingen naar de locatie, dit is een grote verantwoordelijkheid die zij liever niet dragen.</p> <p>Bij praktijkvakken is er een vakdocent aanwezig, waardoor één begeleidend leerkracht als voldoende wordt ervaren. Buiten de praktijkvakken om zijn twee begeleidend leerkrachten wenselijk, dit geldt bijvoorbeeld voor conflictsituaties.</p>
Aanmelding	<p>De aanmeldingen stromen langzaam binnen, ook gedurende het schooljaar komen er nog nieuwe leerlingen op de groep.</p> <p>Het contact met basisscholen voor het werven van leerlingen kost veel energie van de begeleidend leerkrachten.</p> <p>Het is belangrijk om eerst te inventariseren wat er mogelijk is qua organisatie (lokalen en bemensing) voordat de leerlingen geworven worden. De passende aanmeldingen moeten wel geplaatst kunnen worden, het is voor de beeldvorming niet goed om veel aanmeldingen af te wijzen. Daarom in maart/april inventariseren wat mogelijk is en vanaf mei werven.</p> <p>IB-ers hebben belangrijke rol in het verspreiden van informatie, het contact met de leerkracht en het aanmelden van de leerlingen.</p> <p>Optie om regiobreed een middag te organiseren voor de warme overdracht groep 7 naar groep 8. Waarbij ook de begeleidend leerkrachten van Kansrijk Onderwijs aanwezig zijn om het programma toe te lichten en vragen te beantwoorden.</p> <p>Het is belangrijk dat de begeleidend leerkracht voor aanvang van het programma kennismaakt met de leerling op de eigen basisschool. Tijdens de kennismaking is het van belang dat de leerling zich gezien voelt en dat er achtergrondinformatie bekend is.</p>
Opbouw	<p>Opbouw dag: mentoruur- projectmatig taal/ rekenen - praktisch vak of rots & water training.</p> <p>In de periode vanaf begin maart is het programma gevuld met uitsluitend praktijkvakken en rots & water training.</p>
Prioriteit	<p>De begeleidend leerkrachten vinden het lastig om prioriteit te geven aan het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs, vanwege de werkzaamheden vanuit de eigen instelling. Het zou mooi zijn om de hele draaidag bezig te kunnen zijn met Kansrijk</p>

	Onderwijs, zodat het doorstroomprogramma de prioriteit krijgt die het verdient. Het vrijstellen van leerkrachten in de eigen organisatie met financiële middelen is daarbij onvoldoende, omdat het niet altijd lukt om daadwerkelijk vervanging voor de klas te krijgen.
Opschaling	De ambitie is om na dit pilotjaar uit te breiden voor alle leerlingen in de regio. Leerkrachten die in de toekomst worden betrokken bij dit doorstroomprogramma moeten worden geïnformeerd over de vorm en de inhoud. Volgend jaar wordt er ruimte ervaren voor een derde parallelgroep. Wellicht is het wenselijk om ook een deel van het programma uit te voeren op de praktijkschool, zodat de leerlingen ook ervaring opdoen met deze uitstroomrichting.
Doelgroep	
Selectie	Leerlingen uit groep 7 en 8. Leerlingen van verschillende basisscholen uit de regio. Groep 7 nog te jong. In de subsidieaanvraag wordt ook gesproken over de deelname van leerlingen uit leerjaar een van het voortgezet onderwijs. Dit heeft in het pilotjaar niet plaatsgevonden en wordt ook niet wenselijk geacht voor komende jaren omdat het programma is ingestoken op de overgang naar voortgezet onderwijs. Begeleid de groepsleerkracht bij de selectie met de volgende vragen: Waarom is het volgen van dit programma voor deze leerling waardevol? Doe je de leerling een plezier met de deelname aan het programma? Wat zou de leerling hier uit kunnen halen? De verwachting is dat er door de naamsbekendheid komend jaar meer aanmeldingen zullen zijn. Na de aanmelding kan op basis van de profielschets worden bepaald voor wie het programma een verrijking is.
Profielschets	Uitstroomprofiel PRO/BB/KB. Minder gemotiveerde leerling. De zin 'Ervaart minder leerplezier.' bleek de aanmeldingen af te remmen en is daarom later anders verwoord. Sociaal economische status en thuissituatie noemen in de profielschets. De profielschets behoeft aanpassing. Handelingsverlegenheid binnen de eigen groep benoemen. Eindtoets voorwaardelijk voor subsidie, daarom ook de resultaten voor kernvakken laten meewegen. Interventies die reeds door de school zijn uitgevoerd opvragen. Leerplezier leerling moet een aandachtspunt zijn. Niet iedere leerling met uitstroomprofiel PRO/BB/KB
Groepsgrootte	Ongeveer 14 leerlingen per groep. Instroom gedurende het jaar beperken, is onwenselijk voor de groepsvorming.
Samenstelling	Homogene groepen. Een aanbod voor deze specifieke doelgroep.
Ouderbetrokkenheid	

Contact	<p>Wekelijkse update via Padlet. Briefjes worden door de leerling meegenomen naar huis. Recept uit de kookles. Het structurele oudercontact samen laten lopen met de evaluaties 3x per jaar, dus in oktober, maart en juni. Het contact met de ouders is in de meeste gevallen minimaal, dit wordt niet als een belemmering ervaren. Zo nodig is contact mogelijk. Een WhatsAppgroep met ouders wordt als prettig ervaren voor meer laagdrempelig contact en informatie verstrekking.</p>
---------	--

3.2 Focusgroepen groepsleerkrachten mei 2022

In Tabel 2 worden de resultaten gerapporteerd van het focusgroepgesprek met groepsleerkrachten. De complete verslaglegging van de focusgroep is terug te vinden in Bijlage 4. In de rapportage wordt onderscheid gemaakt tussen resultaten gericht op de organisatie van het doorstroomprogramma en resultaten gericht op het inhoudelijke programma.

Tabel 2

Focusgroepgesprekken groepsleerkrachten

Topic	Belangrijkste resultaten focusgroepgesprek groepsleerkrachten
Inhoud programma	
Inhoudelijke focus	<p>Op het gebied van cognitieve ontwikkeling merk je als groepsleerkracht weinig, in de toetsen midden groep 8 is geen ontwikkeling zichtbaar, de toetsen eind groep 8 zijn nog niet binnen.</p> <p>De deelname aan het programma vraagt meer zelfredzaamheid van de leerling; route fietsen, plattegrond school kennen en spullen meenemen voor de praktijkvakken. De leerlingen gedragen zich meer verantwoordelijk, waarschijnlijk doordat ze zich meer gewaardeerd en gezien voelen. De leerlingen doen echt hun best om op tijd aanwezig te zijn, zij helpen de groepsleerkracht hieraan denken.</p> <p>Bij sommige leerlingen is er ook ontwikkeling op sociaal emotioneel vlak zichtbaar, een leerling komt bijvoorbeeld nu wel, enigszins verlegen, haar verhaal doen bij de leerkracht. Een andere leerling wordt ervaren als minder opvliegerig.</p>
Praktijkvakken	<p>Er wordt met materialen gewerkt waar in de basisschool normaal niet mee gewerkt wordt. Dit is goed voor de eigenwaarde van de leerlingen, zij hebben het gevoel dat zij dingen al kunnen of al eens hebben gedaan.</p> <p>Sommige praktijkvakken passen niet bij bepaalde leerlingen, de succeservaring zou groter zijn wanneer hier rekening mee kan worden gehouden.</p>
Maatwerk	<p>De info uit de mail bevat geen details over de leerdoelen waaraan gewerkt is, anders zou je daar als leerkracht nog naar kunnen vragen of daar aandacht aan kunnen besteden. Ook is er geen voorafgaand aan het doorstroomprogramma geen warme overdracht met uitwisseling over de doelen voor taal en rekenen waar een leerling op uitvalt, als dit bekend zou zijn zou er in het programma meer gericht op ingezet kunnen worden.</p>

	Een warme overdracht of het delen van toetscores voor taal en rekenen zou kunnen bijdragen aan het behalen van cognitieve doelen in het programma.
het Liemers Lijstje	De thema's van het Liemers Lijstje worden niet al een meerwaarde ervaren.
Succeservaringen	De leerlingen vertellen een dag later enthousiast over hun ervaringen en laten ook zien wat ze tijdens het programma gemaakt hebben.
Neveneffecten	<p>Enthousiaste reacties over het programma een dag later zorgt ook voor meer contact tussen de leerling en de groepsleerkracht.</p> <p>De ervaring is dat hoe meer een leerling vertelt en deelt met de leerkracht hoe sterker de ontwikkeling wordt ervaren door de leerkracht.</p> <p>De leerlingen maken kennis met het voortgezet onderwijs, ze ervaren het krijgen van praktijkvakken en zij ervaren de populatie van deze school. De leerlingen worden begeleid in deze overgang, wat in het begin echt nog spannend is. Daarnaast is het prettig dat er ook voor deze doelgroep iets 'leuks' wordt georganiseerd.</p>
Samenwerking	
Duurzaamheid	<p>In de visie van de school staat maatwerk genoemd als belangrijke pijler, het doorstroomprogramma maakt dit mogelijk voor deze specifieke doelgroep.</p> <p>De leerkrachten ervaren duidelijke relatie met het eigen schoolbeleid en de visie van de eigen school, zoals het ondersteunen van onderwijsbehoeften en ervaringsgericht onderwijs.</p>
Evaluatie	Evaluatie groepsleerkrachten Judith van Iersel gebruiken.
Voedingsbodem	De draagkracht binnen de basisscholen wordt als vrij onbelangrijk ervaren, omdat buiten de eigen groepsleerkracht andere betrokkenen in de school weinig meekrijgen van de deelname van de leerling aan het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs. Het is niet noodzakelijk om dit teambreed op te pakken en hier continu over te communiceren.
Afstemming leerkracht	Het contact verloopt veelal via de mail in de vorm van een update. Dit is laagdrempelig en prettig. Zo nodig wordt er telefonisch contact gezocht bijvoorbeeld bij incidenten of bij vragen. Ook dit wordt als prettig ervaren. Dit contact behoeft geen aanpassingen.
Organisatie	
Frequentie	<p>Het programma wordt aangeboden op de dinsdagmiddag, dit moment kan leerkrachten weerhouden leerlingen aan te melden vanwege het programma op de eigen school, de middag is altijd al wat meer praktisch. In de ochtend is er juist meer focus op taal en rekenen, maar er zijn ook redenen om de leerlingen dat juist mee te laten doen in de eigen groep. Het ochtendprogramma van scholen gaat juist deze doelgroep boven de pet, dus daarom zou de ochtend de voorkeur hebben op dat vlak.</p> <p>De leerlingen zouden graag vaker meedoen, maar de frequentie van een keer per week wordt door de groepsleerkrachten als prettig ervaren. Twee keer per week zou ook mogelijk zijn als er meer maatwerk wordt geboden op taal en rekenen.</p>

Aanmelding	Op tijd en duidelijk communiceren over de aanmeldingsprocedure en deze informatie binnen de stichting goed verspreiden. Het is een goed voorstel om de warme overdracht op een vaste middag in het voorjaar te organiseren en dan ook de informatieverstrekking over het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs te doen. Tevens zou dan ook de warme overdracht tussen de groepsleerkracht en de begeleidend leerkrachten kunnen plaatsvinden voor het doorstroomprogramma. De intern begeleider heeft een belangrijke rol bij het verspreiden van informatie in de school, contact met de groepsleerkracht en het aanmelden van de leerling.
Opschaling	Enerzijds zou het mooi zijn om binnen het programma verschillende locaties te bezoeken, zoals andere basisscholen en ook de praktijkschool. Anderzijds past dit minder goed bij de doelgroep, omdat zij structuur en duidelijkheid nodig hebben. Het werken op een vaste locatie heeft daarom de voorkeur.
Ouderbetrokkenheid	
Contact	De reactie van ouders is minimaal, dit is ook niet nodig aangezien het vaak om mededelingen gaat. Ouders geven aan tevreden te zijn over het contact, een wekelijkse korte update wordt als prettig ervaren.

3.3 Focusgroepen leerlingen juni 2022

In Tabel 3 worden de resultaten gerapporteerd van de focusgroepgesprekken met de leerlingen. De complete verslaglegging van deze focusgroepen is terug te vinden in Bijlage 5. In de rapportage wordt onderscheid gemaakt tussen resultaten gericht op de organisatie van het doorstroomprogramma en resultaten gericht op het inhoudelijke programma.

Tabel 3
Focusgroepgesprekken leerlingen

Topic	Belangrijkste resultaten focusgroepgesprekken
Inhoudelijke programma	De leerlingen hebben het idee dat er weinig 'geleerd' is op het gebied van taal en rekenen. Zij geven aan dat zij wel binnen praktijkvakken en binnen de thema's activiteiten hebben uitgevoerd gericht op taal en rekenen, maar herkennen dit niet als leren. Zij noemen bijvoorbeeld recepten lezen en het rekenen met grammen tijdens de kooklessen. Opmerkelijk is dat de leerling ervaren weinig te 'leren' en vooral veel te 'doen', waardoor zij zich afvragen of het programma wel voldoende nuttig/ leerzaam is. Op het gebied van plannen & organiseren en zelfstandigheid noemen de leerlingen het meenemen van spullen en het afspreken om samen te fietsen. De leerlingen ervaren dat er veel wordt samengewerkt binnen het programma.

Als positieve ervaringen noemen de leerlingen het leren kennen van nieuwe mensen, ergens overheen leren stappen, het voortgezet onderwijs leren kennen en het leren kennen van eigen grenzen.

Negatief ervaren de leerlingen de rots & water training, zij noemen dit saai, niet leerzaam en ongemakkelijk.

In vergelijking met het programma op de eigen school ervaren de leerlingen vooral dat zij minder 'werken' en meer praktijkgericht bezig. Ook het werken in praktijklokalen en met gereedschappen is anders dan op de eigen school.

Doelgroep

De leerlingen ervaren dat alle leerlingen binnen het programma een vergelijkbaar niveau hebben, waardoor zij elkaar begrijpen en zich niet schamen. De leerlingen geven aan dat zij antwoord durven te geven en mee durven te doen, omdat zij niet bang zijn af te gaan voor de andere leerlingen.

De leerlingen geven aan dat het programma hen meer zelfvertrouwen heeft gegeven, zij ervaren minder verlegen te zijn en meer te durven.

Overgang po-vo

Het programma heeft de leerlingen geholpen bij het voorbereiden van de overstap van primair naar voortgezet onderwijs. De leerlingen geven aan dat zij beter weten wat zij kunnen verwachten, ze kennen de werkwijze van de voortgezet onderwijs en hebben een idee van het type leerlingen en leerkrachten.

Sommige leerlingen opperen nog wel mogelijkheden om de voorbereiding op de overstap van primair naar voortgezet onderwijs te begeleiden. Zo willen leerlingen graag ervaren hoe het is om zelf te navigeren door de school, ook willen de leerlingen graag meer weten over de eerste lesdag op de nieuwe school.

Organisatie

De leerlingen vinden het belangrijk dat het programma een aanbod blijft specifiek voor leerlingen met bb/kb advies.

De communicatie over de inhoud van de dag en mee te nemen materialen mag soms duidelijker, ook naar de groepsleerkracht toe.

Hoofdstuk 4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Algemene conclusie

Het pilotjaar van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs is geëvalueerd gericht op de belangrijkste doelstellingen van het programma, het bevorderen van de kansengelijkheid in de regio en het terugdringen van de uitstroom van leerlingen. Om deze twee doelstellingen te kunnen toetsen is vanuit de literatuur een aantal topics vastgesteld waarop de evaluatie gericht is, namelijk de inhoud van het programma, de samenwerking tussen de organisaties en tussen leerkrachten onderling, de organisatie van het doorstroomprogramma, de doelgroep en ouderbetrokkenheid. Voor ieder topic worden de belangrijkste evaluatiepunten genoemd en wordt de verbanden gemaakt met de doelstellingen van het doorstroomprogramma: het bevorderen van de kansengelijkheid in de regio en het tegengaan van uitstroom.

4.2 Inhoud programma

Het thematisch aanbod waarin taal en rekenen worden aangeboden op 1F-niveau is in de periode vanaf maart geen onderdeel geweest van het programma. Het programma is vanaf maart ingevuld met praktijkvakken en rots & water training. Binnen de praktijkvakken is wel aandacht geweest voor het expliciet maken van doelen op het gebied van taal en rekenen. Daarbij zijn voorafgaand aan de praktijkles geen doelen opgesteld. Het aanbieden van veelal praktijkvakken wordt als positief ervaren, omdat dit goed bij de doelgroep past. Groepsleerkrachten ervaren dat leerlingen het leuk vinden om met materialen te mogen werken die zij in het basisonderwijs niet gebruiken. Ook over het aanbieden van rots & water training zijn de betrokkenen positief, de leerlingen weten het geleerde ook toe te passen in andere situaties. Groepsleerkrachten ervaren bij sommige leerlingen een ontwikkeling op sociaal- emotioneel gebied; sommige leerlingen zoeken meer contact met de groepsleerkracht, andere leerlingen zijn minder opvliegend dan voorheen.

Er wordt in de periode vanaf maart minder gewerkt aan samenwerking en zelfregulatie, al wordt er gericht op zelfregulatie nog wel gewerkt met een logboek, check-ins en het opstellen van persoonlijke doelen. Groepsleerkrachten zien dat deelname aan het doorstroomprogramma zelfregulatie vraagt, zo moeten leerlingen de tijd in de gaten houden om tijdig op de fiets te stappen en moeten zij spullen meenemen van huis voor praktijklessen.

De thema's van het Liemers Lijstje zijn losgelaten door beide groepen in de periode vanaf maart. Door groepsleerkrachten wordt het hanteren van deze thema's niet als meerwaarde ervaren.

Er is behoefte aan consensus over het doel van het programma; dit doel kan gericht zijn op leerlingen in hun kracht zetten en/of het bieden van een remediërend programma. Als het de wens is om het programma een meer remediërend karakter te geven, is er ruimte om het programma meer doelmatig in te steken, bijvoorbeeld door voorafgaand aan de praktijkles leerdoelen vast te stellen voor taal en rekenen die expliciet aanbod komen tijdens de praktijkles en waarop wordt gereflecteerd aan het eind van de les. Daarnaast kan tijdens een warme overdracht met de groepsleerkracht informatie worden opgevraagd over de aandachtspunten voor en taal en rekenen, zodat het aanbod kan worden aangepast aan individuele ontwikkelbehoeften. De betrokkenen ervaren dat het programma nu nog vooral is ingestoken op het opdoen van succeservaringen en het versterken van het zelfbeeld van leerlingen. Is deze focus op het opdoen van succeservaringen wenselijk of is een meer remediërende insteek wenselijk?

Effecten op het gebied van cognitieve ontwikkeling worden dit jaar nog niet verwacht, omdat het programma niet voldoende remediërend is ingestoken. De groepsleerkrachten bevestigen dat zij ontwikkelingen op cognitief gebied niet terugzien in de toetsen. Belangrijkere evaluatiepunten voor dit jaar zijn daarom het welbevinden het leerplezier van de leerlingen.

Een belangrijk neveneffect van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs is het leren kennen van de werkwijze en de cultuur van het voortgezet onderwijs, waarbij leerlingen laagdrempelig worden begeleid in deze grote overgang. De leerlingen ervaren dit zelf ook als positieve eigenschap van het doorstroomprogramma. Een ander neveneffect is het verbeterde contact tussen de leerling en de groepsleerkracht, doordat leerkrachten wekelijks navraag doen bij de leerlingen over de inhoud van het programma. Vaak komt de leerling uit eigen initiatief de ervaringen aan de groepsleerkracht vertellen, soms laten leerlingen ook producten zien die zij tijdens het programma hebben gemaakt. Voor de doelgroep is het een fijne ervaring dat zij iets speciaals/leuks aangeboden krijgen. De leerlingen noemen zelf ook dat zij vinden dat dit aanbod specifiek voor leerlingen met uitstroomprofiel PRO/BB/KB moet worden aangeboden. Ook andere locaties zijn mogelijk geschikt voor het draaien van het programma, zoals de praktijkschool met de beschikbare praktijklokalen. Het neveneffect hiervan is dat leerlingen met het uitstroomprofiel PRO ook alvast deze locatie kunnen ervaren. Tegelijkertijd is het voor deze doelgroep leerlingen prettig om structuur te ervaren en is een vaste locatie daarom geschikt.

Voor de doelstellingen van het programma is het niet mogelijk om een uitspraak te doen over de effecten van het doorstroomprogramma op het vergroten van de kansengelijkheid en het terugdringen van de uitstroom van leerlingen. De ervaring van de betrokken is wel dat leerlingen zich gezien voelen en dat zij het waarderen dat er iets georganiseerd wordt waaraan specifiek zij mogen deelnemen. Voor een succesvolle overgang van primair naar voortgezet onderwijs zijn (meta)cognitieve vaardigheden een succesfactor (Buijs & Denessen, 2018; Smeets et al., 2014). Mede daarom zou de inhoudelijk focus van het doorstroomprogramma gericht op taal, rekenen en zelfregulatie geschikt zijn om de uitval van leerlingen tegen te gaan. De verwachting is daarom dat de inhoud van het doorstroomprogramma de uitstroom mogelijk tegen kan gaan door de focus op (meta)cognitieve vaardigheden.

4.3 Samenwerking

De projecten binnen het Liemers Lijstje voeden elkaar: de doelstellingen binnen de regio zijn duidelijk en betrokkenen spreken dezelfde taal. Het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs geeft vorm aan de visie en het beleid van de basisscholen op het gebied van het ondersteunen van onderwijsbehoeften en ervaringsgericht onderwijs. Een teambreed draagvlak binnen de basisscholen is minder belangrijk, omdat het volgen van het doorstroomprogramma niet wordt ervaren als een taak die teambreed moet worden gedragen.

Voor de rol van begeleidend leerkracht is het van belang dat er voldoende prioriteit kan worden gegeven aan het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs. De ervaring is dat dit lastig kan zijn naast de andere werkzaamheden binnen de eigen organisatie. Daarnaast kan de organisatie van het programma worden ervaren als een puzzel doordat er rekening gehouden moet worden met de beschikbaarheid van leerkrachten en lokalen. Het beschikbaar stellen van twee begeleidend leerkrachten kan ruimte bieden, al is dit minder noodzakelijk wanneer er ook vakdocenten bij de praktijkvakken aanwezig zijn.

Na iedere draaidag wordt er een stukje geschreven in de logboeken en informeren de begeleidend leerkrachten elkaar via WhatsApp. Groepsleerkrachten ontvangen via de mail een update over de inhoud van de draaidag. Bij incidenten of vragen wordt telefonisch contact gezocht. Het contact is vooral in de vorm van mededelingen en dit wordt door de betrokkenen als prettig ervaren.

Het contact tussen de verschillende organisatie die betrokken zijn verloopt soms wat stroef, mailtjes blijven bijvoorbeeld hangen en bereiken niet de juiste mensen. Een vast aanspreekpunt per organisatie is geopperd als oplossing voor dit probleem.

Er is regelmatig afstemming tussen de parallelgroepen maar er blijft ruimte voor vrije invulling. Voor een leerling moet het, qua inhoud van het programma, niet uitmaken in welke parallelgroep hij geplaatst wordt. Bij opschaling van het doorstroomprogramma zullen er meer parallelgroepen zijn. Om onderling te blijven afstemmen worden structurele overlegmomenten geopperd. De begeleidend leerkrachten ervaren voldoende gelegenheid om het onderwijs samen vorm te geven.

Op het gebied van samenwerking wordt goede afstemming en communicatie tussen betrokkenen als belangrijke succesfactor gezien. In de praktijk betekent dit het waarborgen van korte lijntjes, bijvoorbeeld door te werken met parallelgroepen (Buijs & Denessen, 2018). Door deze succesfactor te borgen draagt de samenwerking binnen het doorstroomprogramma bij aan kansrijk onderwijs in de regio.

4.4 Organisatie

Voor de uitvoering van het doorstroomprogramma is het wenselijk om een half uur extra tijd te hebben. De begeleidend leerkrachten opperen om het doorstroomprogramma te draaien op de woensdagochtend, dit kan ik overweging worden genomen. In de ochtend zijn de leerlingen in de eigen school namelijk ook met taal en rekenen bezig, waardoor het als meer logisch wordt ervaren als het programma, gericht op cognitieve vaardigheden, in de ochtend wordt aangeboden. Daarnaast geven de groepsleerkrachten aan dat de middag vaak al wordt besteed aan meer praktische vakken, wat voor deze doelgroep minder als struikelblok wordt ervaren dan het ochtendprogramma in de eigen groep. Tegelijkertijd kan het aanbieden van het doorstroomprogramma in de ochtend ook een nadelig effect hebben op het aantal aanmeldingen, omdat leerkrachten voor taal en rekenen juist graag de leerlingen in de eigen groep willen begeleiden. Een tweede aanbod in de ochtend, met een meer remediërend karakter gericht op taal en rekenen, zou dit probleem kunnen oplossen.

Het gezamenlijk fietsen naar de locatie wordt begeleid door een leerkracht; dit wordt ervaren als een onwenselijk grote verantwoordelijkheid.

Voorafgaand aan het werven van leerlingen moet duidelijk zijn wat er organisatorisch haalbaar is qua beschikbare lokalen en leerkrachten. Het is voor de beeldvorming onwenselijk om vanwege organisatorische redenen leerlingen af te wijzen. Het inventariseren van de mogelijkheden zou bij voorkeur kunnen in maart/april, in mei kan er worden geworven. De verwachting is dat, door de bekendheid van het programma, het aantal aanmeldingen hoog zal zijn. De, als onprettig ervaren, instroom van leerlingen gedurende de looptijd van het programma is dan niet meer noodzakelijk.

Voor de werving van de leerlingen en de begeleidende tekst in de aanmeldinformatie zijn suggesties gedaan voor aanpassingen. Deze aanpassingen zouden er toe moeten leiden dat juist de leerlingen worden geselecteerd voor de deelname aan het doorstroomprogramma

die ook daadwerkelijk meer kansengelijkheid geboden moeten krijgen en bij wie uitstroom uit het onderwijs op de loer zou kunnen liggen.

4.5 Doelgroep

In het pilotjaar hebben ook leerlingen uit groep 7 deelgenomen. De ervaring is dat deze leerlingen eigenlijk nog te jong zijn en daarnaast is voor deze doelgroep een instroomprogramma voor het voortgezet onderwijs ook nog niet noodzakelijk. De verwachting is dat het programma vanwege de naamsbekendheid in de regio voldoende aanmeldingen zal krijgen en dat een goede profielschets kan helpen bij het ontvangen van de juiste aanmeldingen en het maken van de juiste selectie.

De leerlingen ervaren het als zeer prettig dat de groep bestaat uit leerlingen met uitstroomprofiel PRO/BB/KB, omdat de leerlingen elkaar begrijpen zich niet voor elkaar schamen. De leerlingen durven hierdoor mee te doen en ervaren dat hun zelfvertrouwen is toegenomen.

Niet voor iedere leerling met uitstroomprofiel PRO/BB/KB is het doorstroomprogramma geschikt. Het volgen van het programma moet voor de leerling waardevol zijn, de leerling moet plezier beleven aan de deelname aan het programma en de leerling moet er voor zichzelf iets uit kunnen halen. Alleen op die manier zal het doorstroomprogramma ook daadwerkelijk kunnen bijdragen aan het terugdringen van de uitstroom en het vergroten van de kansengelijkheid in de regio.

4.6 Ouderbetrokkenheid

Ouders ontvangen wekelijks een update via Padlet; daarnaast krijgen de leerlingen soms een brief mee met bijvoorbeeld op de achterzijde het recept van de kookles. Per jaar zijn er drie momenten voor oudercontact, namelijk in oktober, maart en juni. In de bijeenkomst van juni kunnen leerlingen tevens hun producten aan de ouders presenteren. Het contact met de ouders is, buiten de drie vastgestelde momenten om, vooral in de vorm van mededelingen. Dit wordt door alle betrokkenen als prettig ervaren. Een WhatsAppgroep met ouders is een prettige werkwijze voor meer laagdrempelig contact en informatieverstrekking.

De betrokkenen lijken het eens over dat de ouderbetrokkenheid vooral in de vorm van mededelingen is, terwijl het volgens Buijs en Denessen (2018) belangrijk is dat ouderbetrokkenheid een stevige pijler is binnen gezamenlijke onderwijsinnovaties. Voor de borgen van de doelstellingen op het gebied van kansengelijkheid en het terugdringen van de uitstroom is het van belang om de waarde van ouderbetrokkenheid hierin te blijven erkennen en de drie momenten voor oudercontact te benutten.

Hoofdstuk 5 Ontwerpprincipes Kansrijk Onderwijs

5.1 Inhoudelijk

Inhoudelijk is het programma gericht op taal en rekenen (1F), samenwerking, zelfregulatie, sociaal- emotionele ontwikkeling en handelend bezig zijn in praktijkvakken.

Taal en rekenen wordt thematisch aangeboden op 1F niveau, waarbij de doelen voor taal en rekenen voorafgaand aan de activiteit zijn vastgesteld. De doelen worden tijdens de activiteiten expliciet benoemd, behandeld en geëvalueerd met de leerlingen. De begeleidend leerkrachten zien namelijk graag een doelmatige focus op taal en rekenen. Ook in de praktijkvakken worden doelen voor taal en rekenen op een gelijksoortige manier aangeboden. De leerlingen ervaren zelf nauwelijks dat er wordt 'geleerd' op het gebied van taal en rekenen, omdat dit geïntegreerd in vakken wordt aangeboden. Het is daarom wellicht verstandig om het verschil tussen formeel en informeel leren expliciet te maken voor de leerlingen, zodat zij wel het nut ervaren van het aanbod.

Zelfregulatie wordt volgens de begeleidend leerkrachten aangeboden d.m.v. het bijhouden van een logboekje. Daarnaast wordt er aan het begin van de dag een check-in uitgevoerd, waarbij de leerlingen voor zichzelf een leerdoel formuleren. In de mentorlessen wordt daarnaast aandacht besteed aan zelfregulatie, zoals het plannen en monitoren van het eigen leerproces, denk aan het bijhouden van een agenda. Voor de overgang van primair naar voortgezet onderwijs zijn strategieën op het gebied van (meta)cognitie van belang (Buijs & Denessen, 2018; Smeets et al., 2014).

De sociaal-emotionele ontwikkeling krijgt aandacht tijdens de rots & water training en zal daarnaast in de mentorlessen aan bod komen, met de materialen van Kanjertraining. De leerlingen ervaren de inhoud van de rots & water training soms als saai en ongemakkelijk, dit kan wellicht worden voorkomen door het aanbod af te stemmen op de doelgroep.

De leerlingen zullen vooral in de praktijkvakken handelend bezig zijn, waarbij ook samenwerking wordt gestimuleerd. Deze samenwerking wordt door de leerlingen als positief ervaren.

Er wordt thematisch gewerkt, waarbij de thema's van het Liemers Lijstje uitgangspunt kunnen zijn.

Taal en rekenen op 1F niveau wordt thematisch aangeboden. Een thema heeft een vooraf vastgestelde looptijd. Voorafgaand aan de start van een thema komen de begeleidend leerkrachten samen om een thema te ontwerpen en uit te werken. Dan wordt ook de looptijd van het thema vastgesteld. De thema's van het Liemers Lijstje kunnen een uitgangspunt zijn, maar dit is volgens betrokkenen niet noodzakelijk. Binnen de thema's moet er voor leerlingen voldoende gelegenheid worden geboden om handelend bezig te zijn.

In het aanbod voor taal en rekenen wordt maatwerk geboden.

Groepsleerkrachten zien graag dat er warme overdracht plaatsvindt zodat de begeleidend leerkrachten in het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs weten op welke doelen voor taal en rekenen zij kunnen focussen, zodat het aanbod aansluit bij de specifieke leerbehoeften van de leerling. Als de begeleidend leerkrachten in hun wekelijkse mailupdate aangeven aan welke doelen voor taal en rekenen er aandacht is besteed kan de groepsleerkracht hierop inspelen in de eigen groep. Zo versterkt het leren in de eigen groep en het leren in het doorstroomprogramma elkaar.

In de praktijkvakken is er aandacht voor taal en rekenen.

Naast het thematisch aanbod van taal en rekenen op 1F niveau worden voor de praktijkvakken ook doelen geselecteerd voor taal en rekenen die passen bij de activiteit. Deze doelen worden expliciet gemaakt voor de leerlingen tijdens de activiteit en worden bij het afronden van de praktijkles met de leerlingen geëvalueerd. Dit komt tegemoet aan de wens van de betrokkenen om de praktijklessen meer doelmatig in te zetten en het programma een meer remediërend karakter te geven. Daarnaast is het een wens om het aandeel praktijkvakken te vergroten, omdat dit aanbod goed past bij de doelgroep. Als het aandeel praktijkvakken wordt uitgebreid is het wenselijk dat taal en rekenen structureel en doelmatig worden aangeboden in de praktijkvakken, zodat hier blijvend aandacht aan wordt besteed.

Het programma is sterk gericht op het opdoen van succeservaringen en leerlingen in hun kracht zetten.

De doelgroep ervaart volgens groepsleerkrachten en begeleidend leerkrachten regelmatig dat zij iets niet kunnen of dat iets niet lukt. In het doorstroomprogramma wordt juist getracht om de leerlingen te laten ervaren wat zij al wel kunnen en wat al wel lukt. Daarom krijgen de leerlingen ook praktijklessen aangeboden, zodat zij ervaring opdoen met materialen en vaardigheden die zij nog niet eerder hebben ervaren. De ervaring van de groepsleerkrachten is dat de leerlingen zich hierdoor gezien voelen en dat zij ervaren dat het lukt op nieuwe vaardigheden op te doen. De leerlingen geven zelf ook aan dat zij meer zelfvertrouwen hebben door de deelname aan het doorstroomprogramma.

5.2 Samenwerking

Eind groep 7 en midden groep 8 als meetmoment voor cognitieve ontwikkeling.

Om de remediërende werking op het gebied van taal en rekenen vast te stellen worden de toetscores van eind groep 7 en midden groep 8 opgevraagd. Dit houdt ook verband met de subsidie voor het doorstroomprogramma. De verwachting is dat de ontwikkeling op cognitief vlak niet of nauwelijks zichtbaar zal zijn.

Bij voorkeur is de begeleidend leerkracht de gehele dag waarop het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs wordt uitgevoerd beschikbaar.

Om de begeleidend leerkrachten de gelegenheid te bieden om prioriteit te geven aan het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs worden de begeleidend leerkrachten vrijgesteld van andere werkzaamheden op de dag waarop het doorstroomprogramma wordt uitgevoerd. De begeleidend leerkrachten kunnen op deze dag het doorstroomprogramma draaien, komende thema's voorbereiden, afstemmen met andere begeleidend leerkrachten, contact onderhouden met ouders en groepsleerkrachten of andere taken uitvoeren binnen de organisatie van het doorstroomprogramma. De begeleidend leerkrachten geven aan dat het lastig is om de benodigde prioriteit te geven aan het doorstroomprogramma en verwachten met een vaste dag in de week hier meer ruimte voor te kunnen pakken. Dit is een knelpunt voor de organisatie van samenwerkende onderwijsinstellingen die ook door Buijs en Denessen (2018) wordt beschreven.

Per organisatie is er een vast aanspreekpunt.

Bij het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs zijn verschillende organisaties binnen de regio betrokken. De ervaring is dat informatie daardoor moeilijk doordringt tot de verschillende organisaties en niet altijd de personen bereikt die het aangaat. Daarom zouden de begeleidend leerkrachten graag per organisatie een vast aanspreekpunt willen. De verwachting is dat met een vast aanspreekpunt in iedere organisatie de onderlinge communicatie meer soepel zal verlopen.

De parallelgroepen stemmen drie keer per jaar (voor de start van een nieuw thema) af over de inhoud van het programma.

In oktober, maart en juni komen de begeleidend leerkrachten van de verschillende parallelgroepen samen om het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs af te stemmen. Zij evalueren het aanbod in de voorgaande periode en stellen samen vast welke thema's en globale inhoud zij in de komende periode gaan aanbieden. Daarnaast is er ruimte om eigen onderwerpen in te dienen voor deze evaluatiemomenten en kan samen gesproken worden over organisatorische elementen, zoals de aanmeldingsprocedure en het contact met betrokkenen. Het doel van deze evaluatiemomenten is afstemming tussen de parallelgroepen en het borgen van een (overwegend) gelijk aanbod. Het werken met parallelgroepen en het borgen van korte lijntjes wordt door Buijs en Denessen (2018) beschreven als een succesfactor van onderwijsinnovaties.

Voorafgaand aan een nieuw thema geven begeleidend leerkrachten samen vorm aan het programma.

De begeleidend leerkrachten geven aan dat zij gedurende het jaar voldoende gelegenheid ervaren voor het geven van invulling aan het programma. Voorafgaand aan een nieuw thema komen zij samen om het thema te bepalen, de inhoud en de doelen vast te stellen en het programma te ontwikkelen. De looptijd van een thema varieert per onderwerp, afhankelijk van de hoeveelheid aanbod en de actualiteit.

Het contact met groepsleerkrachten is overwegend via de mail; telefonisch contact is mogelijk.

De begeleidend leerkrachten sturen na de draaidag een update naar groepsleerkrachten via de mail. Deze update bevat een korte samenvatting van de inhoud en het verloop van de dag. Er wordt in enkele gevallen ook telefonisch contact met de groepsleerkracht gezocht, bijvoorbeeld in het geval van incidenten of als de begeleidend leerkracht vragen heeft of behoefte heeft aan overleg. Zowel de begeleidend leerkrachten als de groepsleerkrachten vinden deze manier van contact prettig. Voor de leerlingen is het belangrijk dat de groepsleerkrachten op de hoogte zijn van organisatorisch afspraken, zoals mee te nemen materialen en de begintijd.

In het voorjaar wordt een moment voor warme overdracht groep 7 - groep 8 georganiseerd waarbij bovenbouwleerkrachten uit de regio worden geïnformeerd over Kansrijk Onderwijs.

De begeleidend leerkrachten opperen het idee om in het voorjaar een middag te organiseren voor de warme overdracht van groep 7 naar groep 8 voor scholen in de regio. Op die middag zullen ook de begeleidend leerkrachten van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs aanwezig zijn om informatie te verstrekken over het programma en om de aanmeldingsprocedure toe te lichten. Het voordeel van deze werkwijze is dat alle bovenbouwleerkrachten uit de regio dezelfde informatie te horen krijgen en dat zij direct

kennis hebben kunnen maken met de begeleidend leerkrachten. Daarnaast kan tijdens die middag warme overdracht plaatsvinden tussen groepsleerkrachten en begeleidend leerkrachten. Buijs en Denessen (2018) benoemen het fysiek samenkomen van leerkrachten uit het primair en voortgezet onderwijs ook als belangrijke succesfactor voor gezamenlijke onderwijsinnovaties

Voor kennismaking bezoekt de begeleidend leerkracht de leerling in de eigen basisschool voorafgaand aan de start van het programma.

Voorafgaand aan de eerste draaidag van het doorstroomprogramma Kansrijk Onderwijs bezoeken de begeleidend leerkrachten de leerlingen in de eigen basisschool voor een kennismakingsgesprek. Kennismaking met de leerling in een vertrouwde omgeving staat als doel voorop. Daarnaast is er wellicht ruimte om op dat moment ook met de groepsleerkracht in gesprek te gaan en tijd te nemen voor een warme overdracht.

5.3 Organisatie

Er is wekelijks een vast dagdeel waarop het doorstroomprogramma wordt uitgevoerd.

De groepsleerkrachten noemen de behoefte aan structuur en vastigheid als belangrijk kenmerk van de doelgroep, een vaste locatie en een vast dagdeel voor het uitvoeren van het programma zijn daarom een voorwaarde. Daarnaast is een vast dagdeel organisatorisch prettig voor het vrijstellen van de betrokken leerkrachten en het maken van afspraken met betrokkenen.

Voorafgaand aan het werven in mei wordt in maart/april vastgesteld wat de organisatorische mogelijkheden zijn.

De begeleidend leerkrachten geven aan dat zij het van belang achten dat relevante aanmeldingen kunnen worden toegezegd. Het is daarom van belang om voorafgaand aan de werving vast te stellen wat de organisatorische mogelijkheden zijn voor het aantal deelnemende leerlingen. Op deze manier kan bij de werving duidelijk worden gesproken over het aantal groepen en het beschikbaar aantal plekken. Bij het vaststellen van de organisatorische mogelijkheden moet de beschikbaarheid van de begeleidend leerkrachten en van de ruimtes/lokalen duidelijk zijn. Door dit al in maart en april te inventariseren kan er in mei geworven worden.

Het doorstroomprogramma kent een vaste dagindeling.

Het dagdeel begint standaard met een mentoruur, waarin ook aandacht is voor de zelfregulatie middels het invullen van een logboek, het stellen van een persoonlijk leerdoel of het doen van een check-in. Daarna wordt gewerkt aan het thema dat die periode centraal staat, waarbij op 1F niveau doelen zijn geformuleerd voor taal en rekenen. Ten slotte wordt er een praktisch vak zoals koken, techniek of sport aangeboden, waarbij ook doelen voor taal en rekenen doelmatig worden aangeboden. Het is ook mogelijk dat er rots & water training wordt aangeboden in plaats van het praktijkvak aan het eind van de dag. Enkele begeleidend leerkrachten zouden graag meer tijd willen besteden aan praktijkvakken waarin rekenen en taal geïntegreerd wordt. Het is belangrijk om met de betrokken leerkrachten van de verschillende parallelgroepen consensus te hebben over deze keuze, omdat een extra praktijkvak ten koste gaat van het thematisch werken of het mentoruur.

Mogelijk worden onderdelen van het programma ook op andere locaties uitgevoerd.

Voor het leren op verschillende locaties hinken de betrokkenen op twee gedachten. Enerzijds zou het waardevol kunnen zijn om ook andere locaties in de regio te bezoeken, zoals andere basisscholen, een brandweerkazerne of het praktijkonderwijs. Het grote voordeel van deze keuze zijn de unieke eigenschappen van de verschillende locaties, zoals het gebruik van praktijklokalen van het praktijkonderwijs. Bovendien kunnen leerlingen met het uitstroomprofiel PRO daardoor ook al ervaring opdoen met de werkwijze, cultuur en omgeving van de praktijkschool. Anderzijds ervaren de betrokkenen dat het voor deze doelgroep van belang is om vooral structuur te ervaren. Het gebruik van een vaste locatie kan daarom juist prettig zijn. Bij het overwegen van het gebruik van verschillende locaties binnen de regio, moet de behoefte aan structuur worden meegewogen.

5.4 Doelgroep

Het doorstroomprogramma wordt aangeboden aan leerlingen van groep 8.

De begeleidend leerkrachten ervaren dat leerlingen uit groep 7 nog te jong zijn voor het aangeboden programma. Daarnaast hebben zij nog niet de noodzaak om voorbereid te worden op het voortgezet onderwijs, omdat zij volgend jaar de overstap nog niet maken. Daarnaast kunnen zij in groep 8 moeilijk opnieuw deelnemen aan het programma, aangezien het een voornemen is om bepaalde thema's ieder jaar te blijven gebruiken. Dit zou voor de leerlingen die in groep 7 al hebben deelgenomen dan een exacte herhaling zijn van het jaar daarvoor. Daarnaast verwachten de betrokkenen dat er met de verworven naamsbekendheid voldoende aanmeldingen uit groep 8 zullen zijn voor twee of drie parallelgroepen, waarmee de deelname van leerlingen uit groep 7 ook geen organisatorische meerwaarde heeft. De leerlingen vinden het zelf belangrijk dat het aanbod uitsluitend voor leerlingen met een uitstroomprofiel PRO/BB/KB blijft, zodat zij een groep vormen met leerlingen van een gelijk niveau.

De aanmeld-informatie bevat een profielschets en hulpvragen om te komen tot de geschikte aanmeldingen.

De begeleidend leerkrachten hebben voor het pilotjaar een profielschets geschreven om groepsleerkrachten te helpen bij de selectie van leerlingen voor het doorstroomprogramma. Deze profielschets moet volgens de begeleidend leerkrachten worden herschreven. Waarbij de volgende uitgangspunten voor de profielschets worden genoemd:

- uitstroomprofiel PRO/BB/KB
- minder gemotiveerde leerling
- lage sociaal economische status/moeilijke thuissituatie
- handelingsverlegenheid groepsleerkracht
- resultaat taal en rekenen
- interventies die op school als zijn uitgevoerd

Naast deze profielschets vinden de betrokken leerkrachten het van belang om aan te geven dat niet alle leerlingen met het uitstroomprofiel PRO/BB/KB geschikt zijn voor de deelname aan het doorstroomprogramma. Om leerkrachten kritisch te laten nadenken over de selectie kunnen de volgende vragen in de aanmeldinformatie worden opgenomen:

- Waarom is het volgen van het doorstroomprogramma waardevol voor deze leerling?
- Doe je de leerling een plezier met de deelname aan het doorstroomprogramma?
- Wat kan de leerling uit de deelname aan het doorstroomprogramma halen?

De combinatie van de profielschets en de hulpvragen zouden leerkrachten moeten ondersteunen bij het komen tot een selectie van de juiste doelgroep voor de aanmelding van het doorstroomprogramma.

Een groep bestaat uit 12 tot 18 leerlingen.

Betrokkenen vinden de groepsgrootte van 12 tot 18 leerlingen een geschikt aantal. Het gemiddeld aantal leerlingen per paralelgroep in december 2021 was 14. Dit hebben zowel de begeleidend leerkrachten en de groepsleerkrachten ervaren als een passend aantal. Het is voor de rust in de groep belangrijk om gedurende het jaar de instroom van nieuwe leerlingen te beperken. Het aantal van 12 tot 18 leerlingen past bij de aanbeveling van Bolhaar et al., 2018 voor de grootte van remediërende groepen.

5.5 Ouderbetrokkenheid

Wekelijks ontvangen ouders een update via Padlet en/of via een briefje dat wordt meegegeven.

Het contact met de ouders is voornamelijk in de vorm van mededelingen, bijvoorbeeld via een wekelijks update in Padlet. Daarnaast worden ouders betrokken bij de inhoud van het programma doordat bijvoorbeeld recepten uit de kooklessen worden meegegeven aan de leerling. Zo kunnen ouders ook thuis aandacht besteden aan de inhoud van het doorstroomprogramma. Zo nodig, in het geval van vragen of incidenten is telefonisch contact met ouders mogelijk. Het contact via een WhatsApp groep wordt ook als zeer prettig ervaren voor laagdrempelig contact. De verschillende betrokkenen geven aan deze manier van communiceren prettig te ervaren.

In oktober, maart en juni worden er structureel momenten aangeboden voor oudercontact.

De bijeenkomst in oktober zal voornamelijk gericht zijn op de informatieverstrekking aan ouders over de inhoud en de organisatie van het doorstroomprogramma. De bijeenkomsten zijn gericht op het vergroten van de ouderbetrokkenheid, wat volgens Smit et al. (2012) voor leerlingen randvoorwaardelijk is om tot leren te komen. De betrokken leerkrachten opperen om dit online te organiseren, om de deelname voor ouders laagdrempelig te maken. In maart is er ruimte voor meer individueel contact, in de vorm van driehoeksgesprekken met ouder, begeleidend leerkracht en de leerling. Tijdens dit gesprek zal de ontwikkeling van de leerling tijdens de deelname aan het doorstroomprogramma centraal staan. Bij de afsluiting van het doorstroomprogramma in juni worden ouders uitgenodigd voor de presentatie van de leerlingen, waarbij leerlingen de door hun gemaakte producten kunnen laten zien.

Literatuur

- Bolhaar, J., Houkes-Hommes, A., & Van der Ven, K. (2018). Bewezen (in)effectieve maatregelen tegen leerachterstanden in het primair onderwijs. Centraal Planbureau.
- Buijs, E., & Denessen, E. (2018). *De overgang Po-Vo in Nijmegen*. Radboud Universiteit Nijmegen.
- Hofstee, M., Kamps, O., Geritz, A., Buhler, P.J., Lucas, L., Delen, M., & Miltenburg, A. (2022). *Wat is Liemers Lijstje?* Liemerslijstje.
- McKenney, S., & Reeves, T.C. (2018). *Conducting Educational Design Research* (2nd ed.). Routledge.
- Robbers, E., Donche, V., De Maeyer, S., & Van Petegem, P. (2018). A longitudinal study of learning conceptions on the transition between primary and secondary education. *Research Papers in Education*, 33(3), 375-392.
- Robbers, S., & Vermeulen, M. (2018). *Collectieve vormen van leren en professionaliseren in lerende organisaties*. Welten-instituut - Open Universiteit.
- Smeets, E., Van Kuijk, J., & Driessen, G. (2014). *Handreiking bij het opstellen van het basisschooladvies*. Radboud Universiteit Nijmegen.
- Smit, F., Wester, M., & Van Kuijk, J. (2012). *Ouderbetrokkenheid en verbeteren leerprestaties*. Radboud Universiteit Nijmegen.
- Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P.A. (2019). *Wijze Lessen. Twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*. Ten Brink Uitgevers.

Bijlage 1 Topics Focusgroepgesprekken

Aspect	Vanuit theorie	Vanuit documentanalyse (praktijk)	Vanuit focusgroepen (praktijk)
Inhoud doorstroomprogramma	<p>m.b.t de doorgaande leerlijn worden knelpunten ervaren op het gebied van taalbeheersing, het maken van huiswerk, leren leren en studievaardigheid (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Deelnemers ervaren hoe het is om op het vo-school te zijn en hoe het is om huiswerk te maken (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Soepelere overgang van po naar vo, voor vakken specifiek en in het algemeen (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Begrijpend lezen, rekenen en spelling zijn voorspellers van het schoolsucces in het vo (Smeets, van Kuijk, & Driessen, 2014).</p> <p>Naast cognitieve vaardigheden zijn werkhouding, motivatie, sociaal-emotionele ontwikkeling en studievaardigheden belangrijk voor de overstap van po naar vo (Smeets, van Kuijk, & Driessen, 2014).</p> <p>Generieke vaardigheden zoals kritisch denken, leesstrategieën en studeervaardigheden zijn in alle vakken en op alle onderwijsniveaus belangrijk om te ontwikkelen voor schoolsucces (Surma et al., 2019).</p>	<p>Kerngedachte is dat leerkrachten uit het primair onderwijs met name strategieën voor begrijpend lezen, rekenen, sociale vaardigheden en vormen van metacognitie aanbieden terwijl vakleerkrachten uit het voortgezet onderwijs met name het betekenisvol toepassen van geleerde strategieën aanbieden in lessen</p> <p>techniek en lichamelijke opvoeding</p> <p>gericht op essentiële vakken en vaardigheden voor schoolsucces.</p> <p>worden effectieve strategieën aangeboden voor rekenen en begrijpend lezen.</p> <p>Naast het aanbod van lees- en rekenstrategieën is er in het programma aandacht voor sport en techniek maar ook voor sociale vaardigheden (Rots en Water) en het versterken van zelfstandig leren, effectieve werkhouding en plannen (mentoruur).</p> <p>Door in het doorstroomprogramma "Kansrijk Onderwijs" naast cognitieve vaardigheden (begrijpend lezen en rekenen) en metacognitieve vaardigheden ook vaardigheden in het kader van techniek en sport onderdeel van het doorstroomprogramma te laten zijn, worden leerachterstanden van leerlingen uit de doelgroep gereduceerd *, worden verschillende talenten van leerlingen uit</p>	<p>Tijdens het programma staan vaardigheden zoals samenwerken centraal, het programma is sterk gericht op het praktisch bezig zijn.</p> <p>aanbod op 1F niveau voor taal en rekenen</p> <p>Basis voor de inhoud zijn de Liemers thema's, 1f doelen, voorgaande projecten waarop wordt voortgebouwd, specifieke onderwijsbehoeften.</p> <p>Combi praktijkact/ project is prettig. Echt anders dan op basisonderwijs. Echt op eigen niveau bezig. Leerlingen geven aan dat ze bij praktijkonderwijs ook onbewust met taal en rekenen bezig zijn, wordt soms bewust gemaakt bij de leerlingen. Daarom ook thematisch of onderzoeksmatig waar leerdoelen van verschillende vakken in aanbod komen. Handelend bezig, heeft deze doelgroep nodig om op deze manier te leren. Sluit beter aan dan in de homogene groep in het po.</p> <p>Homogene groep: positief, kinderen durven iets te zeggen. Ook veel focus op het sociale stuk. Sociaal emotioneel ook altijd wel een kort stukje van de middag. Rots en wat training in de nieuwe periode. Kanjertraining wordt gebruikt als materiaal. Thematisch werken, 1F doelen verweven in het thema. Niet in de vorm van tekst of werkbladen. In de praktijk bezig met de doelen. Succeservaringen, daar is het eigenlijk op gericht. Volgende perioden meer doelmatig omdat je nu de populatie duidelijk hebt. De thema's zijn vaak wel meer gericht op een</p>

	<p>Door leerstof actief te verwerken beklijft het. Daarom is het van belang om leerlingen te laten creëren i.p.v. op passieve wijze te laten consumeren. Dit kan individueel maar ook samen (Surma et al., 2019).</p>	<p>de doelgroep benut en worden geleerde cognitieve vaardigheden toegepast in de meer praktische vakken techniek en sport.</p> <p>Twee keer per week maatwerk: aanleren strategieën voor begrijpend lezen (groep van 10 à 13 leerlingen) en inzichtelijk rekenen (groep van 10 à 12 leerlingen) in samenhang met techniek (groep samen van 20- 25 leerlingen) waar geleerde cognitieve strategieën op betekenisvolle wijze worden toegepast.</p> <p>Twee keer per week mentoruur en Rots & Water-training: aanleren strategieën voor zelfregulatie, plannen & organiseren (groep van 10 à 13 leerlingen) en sociale vaardigheden (groep van 10 à 13 leerlingen) in samenhang met sport (groep samen van 20 - 25 leerlingen) waar met name sociale vaardigheden op betekenisvolle wijze worden toegepast.</p>	<p>vakrichting of focus, zoals onderzoek. Doet beroep op andere vaardigheden.</p> <p>Verschil tussen de twee groepen, deze groep sluiten niet aan bij de Liemers thema's, wordt op het IKC al uitvoerig behandeld.</p> <p>1e blok worden wat je wil 2e blok koken en rots en water-training 3e blok duurzaamheid, sterk technisch onderwijs, techniekonderwijs</p>
<p>Samenwerking po-vo</p>	<p>Kennis delen, afstemmen, bespreken wederzijdse beelden, verwachtingen en vooroordelen (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Uitwisseling door samenwerking in projecten (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Feedback geven en het bevorderen van de doorgaande leerlijn (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>E-mailcontact over praktische zaken werkt drempelverlagend waardoor contact in de toekomst beter tot stand komt (Buijs & Denessen, 2018).</p>	<p>Het Cande College is voornemens de onderwijskundige en pedagogische visie zoals verwoord in het "Liemers Lijstje" concreet, praktisch en vooral betekenisvol inhoud te geven in zeer nauwe samenwerking met de regio.</p> <p>Hierbij gaat het om evidence based onderwijskundige en pedagogische ontwikkelingen gericht op verbinding en samenwerking.</p> <p>Het programma wordt vorm gegeven door leerkrachten uit het primair- en voorgezet onderwijs waar bij de beschikbare financiële middelen evenredig worden ingezet</p>	<p>Het is eerste project waarbij leerkrachten uit het po en uit het vo zo nauw samenwerken in deze regio.</p> <p>Behoeft: vastigheid in de projecten, een paar jaar dezelfde thema's maar dat uitdiepen/ uitbreiden en regelmatig evalueren.</p> <p>Er is wekelijks contact met de leerkrachten, daarnaast houden de leerlingen een logboekje bij om hun activiteiten ook de voor de leerkracht van de basisschool inzichtelijk te maken.</p> <p>Het vereist goede communicatie omdat het voor ons allemaal iets is wat erbij komt en we zien elkaar niet wekelijks. Daarom logboek om elkaar op de</p>

	<p>Contact zorg op de lange termijn voor een vruchtbare bodem waaruit nieuwe initiatieven worden vormgegeven (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Gezamenlijk nadenken over aanpassingen die kunnen worden gedaan om de overgang van po naar vo te versoepelen (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>De kleinschaligheid en korte lijntje maken projecten tot een succes. Werk eventueel met parallelle groepen om de kleinschaligheid te borgen (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Fysiek samenkomen is een pré (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Succesfactoren zijn een duidelijke structuur, gedragen doelen, initiatiefrijke mensen, ruimte om te experimenteren, een voorbeeld geven, goed samenwerken, een wens om te verbeteren, stilstaan bij successen en cyclisch werken (Van Kuijk, & Driessen, 2015).</p> <p>Betrokken leerkrachten zijn reflectief, betrokken en kritisch (Van Kuijk & Driessen, 2015).</p> <p>Een lerende organisatie uit zich in concrete acties, zoals samenwerken in een project en vormgeven aan een</p>	<p>op basis van het aantal lessuren dat gedoceerd wordt door respectievelijk leerkrachten uit primair- en voortgezet onderwijs.</p> <p>Het programma is gebaseerd op een coöperatieve innovatieve samenwerking met een positieve wederzijdse afhankelijkheid tussen leerkrachten uit het primair- en voortgezet onderwijs waarbij kennis op basis van collectieve vormen van leren en innovatief gedrag met elkaar gebouwd wordt.</p>	<p>hoogte te houden en app contact. Wenselijk om met 2 personen samen de dag te draaien.</p> <p>De parallelgroepen hebben de vrijheid om dingen naar eigen invulling te doen maar hebben het programma wel afgestemd en is onderling contact. Nog niet helemaal doorgepland tot eind van het jaar. Later volgende periodes uitwerken eerst de groep aanvoelen.</p>
--	---	---	--

	<p>doorlopende leerlijn (Van Kuijk, & Driessen, 2015).</p> <p>Doelbewust aandacht voor structuur, cultuur en strategie (Van Kuijk & Driessen, 2015). Een gezamenlijk gedragen visie, leren met en van elkaar (Van Kuijk, & Driessen, 2015).</p> <p>In samenwerking tot nieuwe inzichten komen (Robbers & Vermeulen, 2018).</p> <p>Interventie zijn vooral effectief zodra deze betrekking hebben op vak inhoud, vakdidactiek of het leerproces van de leerling (Robbers & Vermeulen, 2018).</p> <p>In samenhang met een langlopend schoolbeleid om de facilitering te borgen (Robbers & Vermeulen, 2018).</p>		
Organisatie (vorm)	<p>Tijd en het hebben van andere prioriteiten belemmert het maken van afspraken (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Voor een succes is het van belang dat de directie prioriteiten stelt, draagvlak creëert en tijd beschikbaar maakt (Buijs & Denessen, 2018).</p>	gedurende twee middagen per week een programma aangeboden door leerkrachten uit het PO en VO.	<p>De groep loopt langzaam vol. Basisscholen zijn lastig te bereiken, de mail lijkt ergens in de school te blijven hangen. Connecties en netwerken benut om de groep vol te krijgen, energie vanuit de leerkrachten.</p> <p>E-mailadressen 06-nummers worden niet geven vanwege AVG. Strookje op de aanmeldbrief met gegevens, maar is soms lastig leesbaar. Is bijvoorbeeld lastig als er afgebeeld moet worden. Briefje meegegeven werkt niet, bijvoorbeeld briefje toestemming social media. Dat moet eigenlijk in 1x aan het begin duidelijk zijn. Warme overdracht ontbreekt nu vaak, waar is deze leerling bij geholpen? Waarom heb je deze leerling aangemeld?</p>

		<p>Leerkrachten ontvangen de leerlingen om 11.45, Tessa fietst mee naar het Candeia. Het 1e uur is een mentoruur waarbij ook aandacht wordt besteed aan 1F taal/rekenen. Daarna wordt een praktisch vak aangeboden, zoals in dit blok sport. In volgende blokken volgen andere vakken zoals koken en rots/water training.</p> <p>Voorstel: korte Teamsbijeenkomst met de leerkrachten van de leerlingen. Het doel en de verwachtingen duidelijk scheppen aan de start van het traject.</p> <p>Door corona nu tot januari geen fysieke bijeenkomsten mogelijk. In januari de aanname dat er weer gestart kan worden. Eventueel als tussenoplossing nu in de basisscholen wat aanbieden.</p> <p>Dit jaar is een soort pilot-jaar. De ambitie is om het programma volgend jaar uit te breiden. Mogelijk voor alle leerlingen uit de regio beschikbaar te maken (35 scholen, 2 of 3 leerlingen per school). Bijvoorbeeld met 4 groepen over meerdere locaties.</p> <p>Bo en Suzan om en om, doorgaande lijn po-vo.</p> <p>organisatorisch puzzel, andere taken, beperkt beschikbaar. Tot nu toe wel gered. Nu even niet mogelijk vanwege de maatregelen. Suzan ervaart nu ademruimte. Lokalen af en toe ook moeilijk, organisatorisch. Leerlijn en visie staat, projecten zijn duidelijk. Lokaal is inmiddels een vast lokaal.</p> <p>Praktijkdeel vervroegt i.v.m. gebruik keuken. Zal na de kerstvakantie niet meer spelen, omdat er dan een andere praktijkcompentent is namelijk de sport i.p.v. de</p>
--	--	---

			<p>keuken. Om de week beschikbaarheid, wiskunde is in rooster erg druk. Na de kerstvakantie lijkt het opgelost te zijn. Al eerder met Eric besproken en behoeften uitgesproken, lijkt nu opgelost. In parallelgroep zijn beide collega's beide dinsdagen beschikbaar. Dat blijkt dus in de praktijk voor minder druk op de organisatie te zorgen.</p> <p>Tijdstip ook minder prettig, omdat zij juist op de ochtend de klas uit moeten. Omdat dan op de basisvakken gericht is.</p>
Doelgroep	<p>Problemen bij de overgang van po naar vo voor een specifieke doelgroep verminderen (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Voor leerlingen uit een achterstandspositie is onderwijs daarom bij uitstek een mogelijkheid om te ontsijgen aan hun positie (Bolhaar, Houkes-Hommes, & Van der Ven, 2018).</p> <p>Pas op voor zelfstigmatisering, leerlingen die in aanmerking komen voor een steunprogramma, denken dat zij minder goed kunnen leren dan leerlingen die niet in aanmerking komen (Bolhaar, Houkes-Hommes, & Van der Ven, 2018).</p> <p>Leerlingen uit achterstandssituaties profiteren het meest van een kleine klas (Bolhaar, Houkes-Hommes, & Van der Ven, 2018).</p> <p>Leerlingen met specifieke</p>	<p>De selectie op basis van SES, cognitieve- en metacognitieve vaardigheden brengt leerlingen in minder kansrijke onderwijsposities objectief in beeld. Leerlingen worden geselecteerd voor het doorstroomprogramma "Kansrijk Onderwijs" door leerkrachten en intern begeleiders uit het primair onderwijs. De selectie is op basis van Sociaal Economische Status (SES) van ouder(s) waarbij het opleidingsniveau van de vader en de moeder het uitgangspunt zijn. Verder wordt gekeken naar leerachterstanden op basis van het Cito LoVS bij begrijpend lezen en rekenen alsmede de vaardigheden van leerlingen ten aanzien van plannen, zelfstandig leren en een effectieve werkhouding (Cito-Vision).</p> <p>In kleine remediërende groepen van 10 tot 13 leerlingen.</p> <p>De leerlingen vormen groepen met peers, waarin ze dus niet ervaren de mindere uit de groep te zijn. De leerlingen komen van verschillende</p>	<p>De betrokken leerkrachten ervaren dat er nu ook iets voor deze doelgroep wordt aangeboden.</p> <p>Leerlingen uit het basisonderwijs volgen op dinsdagmiddag een programma op het Candea. Het gaat om leerlingen uit groep 7 en 8 die uitstromen naar het praktijkonderwijs /bb /kb. Het gaat om 2 (parallel) groepen van ongeveer 14 leerlingen.</p> <p>Profielchets: bb/kb uitstroom, minder motivatie door moeilijkheid. Die 'minder plezier ervaren...'zin remt reacties af. Onbewust daarom niet geschikt. Doelgroepomschrijving kan passender: bk/kb/praktijk uitstroom, thuisituatie wordt over getwijfeld. SES als selectie... Hoge aanmelding verwacht, vandaar dun/ specifiek geformuleerd.</p>

	<p>onderwijsbehoefte starten doorgaans op een lager niveau in het vo, lopen meer kans om het vo ongediplomeerd te verlaten en halen vaker een lager diploma (Bolhaar, Houkes-Hommes, & Van der Ven, 2018).</p>	<p>basisscholen uit de regio en doen succeservaringen op.</p>	
Ouderbetrokkenheid	<p>Ouders voelen zich betrokken en ervaren korte lijntje (Van Kuijk & Driessen, 2015).</p> <p>Het personaliseren van sms-berichten levert meer effect op dan een standaard berichtje (Bolhaar, Houkes-Hommes, & Van der Ven, 2018).</p> <p>In de strategie van scholen om samen met ouders de onderwijsresultaten te verhogen, spelen de visie op ouderbetrokkenheid, het creëren van draagvlak voor een geïntegreerde planmatige aanpak en maatwerk een belangrijke rol (Smit, Wester, & Kuijk, 2012).</p> <p>Partnerschap tussen ouders en school is geen doel op zich, maar een middel om het gezamenlijke belang te dienen: optimale omstandigheden scheppen voor de ontwikkeling en het leren van kinderen (Smit, Wester, & Kuijk, 2012).</p>	<p>In het kader van het doorstroomprogramma “Kansrijk Onderwijs” worden ouders en leerlingen door leerkrachten en intern begeleiders uit het basisonderwijs tijdens driehoeksgesprekken aan het einde van groep zes of zeven in het basisonderwijs op de hoogte gebracht dat hun zoon of dochter kan deelnemen aan het doorstroomprogramma. In dit gesprek komt aan de orde wat het programma inhoudt en of ouders het verstandig vinden hun zoon of dochter te laten participeren in het programma. Voor aanvang van het programma in september bij de start van het nieuwe schooljaar is er een startbijeenkomst voor ouders waar de inhoud en de mogelijke effecten en kansen van het programma besproken worden. Ook komen tijdens deze bijeenkomst evaluatiemomenten met alle betrokkenen in de vorm van driehoeksgesprekken aan de orde.</p>	<p>Ook wordt er gewerkt met Padlet om de ouders te betrekken bij de inhoud van de pilot.</p> <p>Wekelijks een verslagje/ briefje voor ouders. Recept achterop enz. Padlet zou een mooi middel zijn om in de toekomst te gaan gebruiken om ouders en leerkrachten op de hoogte houden. Leerlingen laten invullen bijvoorbeeld.</p>

Bijlage 2 Focusgroepen begeleidend leerkrachten november/december 2021

Focusgroepgesprek 1

Aanwezig: Eric Robbers, Maaike v Kuppeveld, Tessa Groenen, Marenka van Toor

De start van het project

Maaike en Eric hebben samen gesproken over het vergroten van de kansengelijkheid in het onderwijs, later zijn Tessa en Marenka aangesloten. Marenka en Tessa voeren ook het project uit. De eerste gesprekken zijn gevoerd in april/mei.

Inhoud project

Leerlingen uit het basisonderwijs volgen op dinsdagmiddag een programma op het Candea. Het gaat om leerlingen uit groep 7 en 8 die uitstromen naar het praktijkonderwijs /bb /kb. Het gaat om 2 (parallel) groepen van ongeveer 14 leerlingen. De parallelgroepen hebben de vrijheid om dingen naar eigen invulling te doen maar hebben het programma wel afgestemd en is onderling contact. Tijdens het programma staan vaardigheden zoals samenwerken centraal, het programma is sterk gericht op het praktisch bezig zijn. De leerlingen vormen groepen met peers, waarin ze dus niet ervaren de mindere uit de groep te zijn. De leerlingen komen van verschillende basisscholen uit de regio en doen succeservaringen op, daarnaast is er aanbod op 1F niveau voor taal en rekenen. Marenka en Tessa ontvangen de leerlingen om 11.45, Tessa fietst mee naar het Candea. Het 1^e uur is een mentoruur waarbij ook aandacht wordt besteed aan 1F taal/rekenen. Daarna wordt een praktisch vak aangeboden, zoals in dit blok sport. In volgende blokken volgen andere vakken zoals koken en rots/water training. De betrokken leerkrachten ervaren dat er nu ook iets voor deze doelgroep wordt aangeboden. Het is eerste project waarbij leerkrachten uit het po en uit het vo zo nauw samenwerken in deze regio. Thema's: Liemers thema's (hetliemerslijstje.nl)

1^e blok worden wat je wil 2^e blok koken en rots en water-training 3^e blok duurzaamheid, sterk technisch onderwijs, techniekonderwijs

Basis voor de inhoud zijn de Liemers thema's, 1f doelen, voorgaande projecten waarop wordt voortgebouwd, specifieke onderwijsbehoeften.

Door corona nu tot januari geen fysieke bijeenkomsten mogelijk. In januari de aanname dat er weer gestart kan worden. Eventueel als tussenoplossing nu in de basisscholen wat aanbieden.

Contact leerkrachten en ouders

Er is wekelijks contact met de leerkrachten, daarnaast houden de leerlingen een logboekje bij om hun activiteiten ook de voor de leerkracht van de basisschool inzichtelijk te maken. Ook wordt er gewerkt met Padlet om de ouders te betrekken bij de inhoud van de pilot.

Wens voor de toekomst

Dit jaar is een soort pilot-jaar. De ambitie is om het programma volgend jaar uit te breiden. Mogelijk voor alle leerlingen uit de regio beschikbaar te maken (35 scholen, 2 of 3 leerlingen per school). Bijvoorbeeld met 4 groepen over meerdere locaties. Liemers college is benaderd, nog geen definitieve deelname.

De evaluatie:

Eenzijds focusgroep betrokkenen in de bijeenkomst van begin april.

Anderzijds evaluaties voor zowel leerlingen, ouders als leerkrachten.

Vragen leerlingen/ leerkrachten gericht op:

Frequentie project: 2x per week, 1 middag per week (zoals nu), minder frequent?

Gericht op het aanbod: Hoe denken leerkrachten over het aanbod? Wat vinden zij belangrijk om aan te bieden? Wat merken zij van de aangeboden inhoud in hun klas?

Werkt het project?

Waarom werkt het project?

Is het haalbaar om dit voor meer leerlingen in de regio mogelijk te maken?

Deelname Liemers mogelijk?

Focusgroep 2

Aanwezig: Erwin Hansen (candea) , Bo Aarns(lk gr7), Suzan van Dreumel (lk gr8), Eric Robbers

Bo en Suzan om en om, doorgaande lijn po-vo.

Evaluatie: organisatorisch puzzel, andere taken, beperkt beschikbaar. Tot nu toe wel gered. Nu even niet mogelijk vanwege de maatregelen. Suzan ervaart nu ademruimte. Lokalen af en toe ook moeilijk, organisatorisch. Leerlijn en visie staat, projecten zijn duidelijk. Lokaal is inmiddels een vast lokaal.

Praktijkdeel vervroegt i.v.m. gebruik keuken. Zal na de kerstvakantie niet meer spelen, omdat er dan een andere praktijkcomponent is namelijk de sport ipv de keuken. Om de week beschikbaarheid, wiskunde is in rooster erg druk. Na de kerstvakantie lijkt het opgelost te zijn. Al eerder met Eric besproken en behoeften uitgesproken, lijkt nu opgelost. In parallelgroep zijn beide collega's beide dinsdagen beschikbaar. Dat blijkt dus in de praktijk voor minder druk op de organisatie te zorgen.

Combi praktijkact/ project is prettig. Echt anders dan op basisonderwijs. Echt op eigen niveau bezig. Leerlingen geven aan dat ze bij praktijkonderwijs ook onbewust met taal en rekenen bezig zijn, wordt soms bewust gemaakt bij de leerlingen. Daarom ook thematisch of onderzoeksmatig waar leerdoelen van verschillende vakken in aanbod komen. Handelend bezig, heeft deze doelgroep nodig om op deze manier te leren. Sluit beter aan dan in de homogene groep in het po.

Verschil tussen de twee groepen, deze groep sluiten niet aan bij de Liemers thema's, wordt op het IKC al uitvoerig behandeld.

1° hoe oud ben jij? Hoe kun je oudheid achterhalen?

2° pepernotenproject, onderzoek; onderzoeksvragen, hoe vergelijk je.....(afgebroken ivm corona), resultaten presenteren.

Gezamenlijke brainstorm vaststellen thema's en inhoud, actualiteit.

Nog niet helemaal doorgepland tot eind van het jaar. Later volgende periodes uitwerken eerst de groep aanvoelen. De groep loopt langzaam vol. Basisscholen zijn lastig te bereiken, de mail lijkt ergens in de school te blijven hangen. Na herfstvakantie eerste start 9 ll, nu 15l, nu vol. Connecties en netwerken benut om de groep vol te krijgen, energie vanuit de leerkrachten.

Profielschets: bb/kb uitstroom, minder motivatie door moeilijkheid. Die 'minder plezier ervaren...'zin remt reacties af. Onbewust daarom niet geschikt. Doelgroepomschrijving kan passender: bk/kb/praktijk uitstroom, thuissituatie wordt over getwijfeld. SES als selectie... Hoge aanmelding verwacht, vandaar dun/ specifiek geformuleerd. Tijdstip ook minder prettig, omdat zij juist op de ochtend de klas uit moeten. Omdat dan op de basisvakken gericht is.

Homogene groep: positief, kinderen durven iets te zeggen. Ook veel focus op het sociale stuk. Sociaal emotioneel ook altijd wel een kort stukje van de middag. Rots en wat training in de nieuwe periode. Kanjertraining wordt gebruikt als materiaal.

Thematisch werken, 1F doelen verweven in het thema. Niet in de vorm van tekst of werkbladen. In de praktijk bezig met de doelen. Succeservaringen, daar is het eigenlijk op gericht. Volgende perioden meer doelmatig omdat je nu de populatie duidelijk hebt. De thema's zijn vaak wel meer gericht op een vakrichting of focus, zoals onderzoek. Doet beroep op andere vaardigheden.

E-mailadressen 06-nummers worden niet geven vanwege AVG. Strookje op de aanmeldbrief met gegevens, maar is soms lastig leesbaar. Is bijvoorbeeld lastig als er afgebeld moet worden. Briefje meegeven werkt niet, bijvoorbeeld briefje toestemming social media. Dat moet eigenlijk in 1x aan het begin duidelijk zijn. Warme overdracht ontbreekt nu vaak, waar is deze leerling bij geholpen? Waarom heb je deze leerling aangemeld?

Voorstel: korte Teamsbijeenkomst met de leerkrachten van de leerlingen. Het doel en de verwachtingen duidelijk scheppen aan de start van het traject.

Wekelijks een verslagje/ briefje voor ouders. Recept achterop enz. Padlet zou een mooi middel zijn om in de toekomst te gaan gebruiken om ouders en leerkrachten op de hoogte houden. Leerlingen laten invullen bijvoorbeeld.

Voor de zomer animo inventariseren.

Eric evaluatie inhoud belangrijker dan organisatie. Rooster staan.

Wat zijn de behoeften?

Volgende jaar weer draaien, hoe gaan we daarvoor zorgen? Wordt het weer gefaciliteerd? Kunnen wij weer deelnemen? Is er weer subsidie? Zijn er volgend jaar nog mensen om dit te draaien. Eric geeft aan dat de subsidie ook vanuit Candea kan komen.

Erwin: vastigheid in de projecten, een paar jaar dezelfde thema's maar dat uitdiepen/ uitbreiden en regelmatig evalueren.

Het vereist goede communicatie omdat het voor ons allemaal iets is wat erbij komt en we zien elkaar niet wekelijks. Daarom logboek om elkaar op de hoogte te houden en app contact.

Wenselijk om met 2 personen samen de dag te draaien,

Eric: de leerlingen volgen. Leerlingvolgsystemen, LVS gegeven, subsidie verantwoording.

Ontwikkeling in beeld brengen met bijvoorbeeld deze gegevens.

De regio als geheel verantwoordelijkheid en draagvlak voelen zou mooi zijn.

Waar moet de evaluatie op gericht zijn?

- Ontwikkeling leerlingen: sociaal emotioneel.
- Hoe is het ontvangen op de basisscholen: wat ervaren leerkrachten, wat krijgen leerkrachten terug van de leerlingen, wat zien leerkrachten in de les.
- Wat vinden leerlingen? Zou je dit andere leerlingen aanbevelen?
- IResultaten LOVS, groei?)

Evalueren: is de groepsgrootte goed? Hebben we met deze groepsgrootte iedereen kunnen bereiken? Doordat je geen input hebt van leerkrachten, warme overdracht kun je daar niet op anticiperen.

Bijlage 3 Focusgroepen begeleidend leerkrachten april/mei 2022

Focusgroepgesprek 1

Aanwezigen: Maaïke v Kuppeveld, Tessa Groenen, Marenka van Toor.

Liemers Novem start vanaf mei eigen pilot, staat los van deze pilot maar heeft wel dezelfde insteek, dezelfde naam en dezelfde vijver.

Inhoud doorstroomprogramma

In de afgelopen weken (begin maart- begin april) vooral praktijkvakken (techniek, koken, sport) en rots & water training, minder tijd voor taal en rekenen los, er wordt gezien corona de keuze gemaakt om praktijkvakken voorrang te geven, ook omdat de leerkrachten beschikbaar zijn daarvoor. En omdat rekenen en taal wordt aangeboden in vakintegratie.

1f doelen, niet specifiek als doel voor de les in vakintegratie, bovenkant bb als midden, 1 leerling extra ondersteuning. Eerst lessen op 1F, maar dat bleek soms al hoog gegrepen. 2x praktijk in de middag: rots en wat gecombineerd met techniek/koken (eenmalig wiskunde/ programmeren). Taal en rekenen niet meer apart vanwege corona en beschikbare collega's. STO talentthemas losgelaten. Plannen en zelfregulatie nu minder aanwezig, tijd tekort. Logboekje invullen wel: wat ga ik vandaag leren, welke talenten zet ik in, kost veel tijd. Logboek voor hele middag zou top zijn: niet apart voor de aparte delen van de middag. Logboek is diepgaander dan check in /check out aan begin van het project gedaan. Binnen thema blijven is fijn, dan matcht al, is bij 1 mapje ook fijn waarschijnlijk.

12 - 14.15 eigenlijk te kort: beter nog 11.30 starten, vooraf lunch. Rekening houden met lestijden. 3 uur als uitgangspunt, extra half uur. Coöperatief in sport en in rots en water. De meeste dingen zijn wel gestuurd op samenwerking. Eventueel 9-12, om niet uit te lopen naar schooltijd. Reden om het in eerste instantie in de middag te doen? Kwartier start mentoruur, 2x les met les tussen, eind vd middag kwartier. Woensdagochtend? 12.15 terug op school.

Fietsen onder onderwijstijd: rekening houden met locatie Liemers/Candea

3e groep starten volgend jaar.

Samenvatting: de afgelopen weken focus op praktijkvakken, rots & water: daardoor worden zelfregulatie en taal en rekenen niet los aangeboden. En was er ook minder sprake van maatwerk, de 1F doelen zijn in het begin wel gecheckt maar zijn al snel losgelaten.

Samenwerking po-vo

Contacten leggen voor uitbreiden project volgend jaar, welke collega's vanuit welke scholen zijn beschikbaar. Wordt vanuit meerde individuen georganiseerd. 5x kansrijk onderwijs inventarisatie. Mail naar basisscholen, komt niet bij alle leerkrachten terecht. Draagvlak bestuursbureau. 2 Liemers novum, 1Ingewaard, 2 groepen sowieso. Even aantal fijn 2x14 per groep. Praktische voorkeur voor dinsdag of donderdag.

3x evaluatiemoment: okt-juni, na herfst 1e moment. Oudercontacten daaraan gelijkstellen: kennismaken/ evenement - tussencontact ouders (telefonisch/ fysiek) tussenevaluatie gericht op presentatie).

Voedingsbodem vo naar po gebeurt, andersom te weinig draagvlak, stimulans leidinggevende. Niet te makkelijk over denken, is een grote verantwoordelijkheid die je ook moet dragen, prioriteit. Liemers Novem financieel ruimte maken, communicatie wie is verantwoordelijk/ wie is kartrekker. Zorgen dat iemand dit als prioriteit heeft. Aanspreekpunt per organisatie zou handig zijn, te veel lijnen en daardoor ruis.

Overgang naar vo, omgeving leren kennen, verlegen meer zelfvertrouwen, of geen benul van regels die kun je nu de omgangsvormen leren kennen en hier tijd voor nemen, gedrag in studiehuis bijvoorbeeld. Gedrag passend voor regulier, zo ook ervaren of een leerling in regulier onderwijs past. Ook gastles om Symbion doen, om die overgang te verkleinen is aanbeveling. Kan een leerling ook al wennen en ervaren hoe praktijkonderwijs is, past dit bij mij? Daar loopt een ander project voor, kan wel onder dit project.

Leerkrachten po via de mail, Padlet, eindpresentatie. Half 4 naar schooltijd. Presenteren wat geleerd is afgelopen periode. Start van het jaar programma doorspreken, dit jaar fysiek op de scholen geweest. Voor oktober fysiek samenkomen met de leerkrachten. Kinderen zijn belangrijk in het voorstellen, leerlingen leren kennen bij bezoek scholen, gezien voelen, info opschrijven. Contact met ouders is soms lastig. Hobby, andere info opschrijven, korte intake. Ruimte om ook met leerkrachten te praten maar minder noodzakelijk dan kennismaking met leerlingen. OPP van alle leerlingen ontvangen via IB-er. Leerkrachten via de mail loopt wel. Geen plenaire aftrap nodig met leerkrachten.

Betrokken leerkrachten/ docenten po/vo in de periode voor oktober frequent afspreken om af te stemmen. De middag over om te ontwikkelen en af te stemmen, je hebt vanaf het begin van het schooljaar tijd. Ook blijven afstemmen met de parallelgroepen gedurende de looptijd. Die ruimte is er. Meer groepen vraagt meer ruimte voor afstemming, niet nodig om dit structureel te organiseren. Wel blijven monitoren of dat zo vrij kan, wel blijven afstemmen.

Tussendoor: vervoer. Vervoer is nu geregeld, maar is misschien niet altijd zo te organiseren. Hoe houd je dit organiseerbaar? Bij wie ligt deze verantwoordelijkheid school/ouders? Het heeft niet de voorkeur om deze verantwoordelijkheid te blijven dragen. Extra bijeenkomst, ervaring met naar vo fietsen, tegenliggers. Kun je niet van collega's vragen, grote verantwoordelijkheid.

Contact mail met ouders is soms lastig. Appgroep werkt beter, laagdrempelig, zoeken sneller contact.

Onvrede over samenwerking scholen, met name de betrokkenen in het project, wie doet wat? Hoe lopen de lijnen? Behoeftte aan één aanspreekpunt per school, omdat er zoveel organisaties bij betrokken zijn. Naast overgang po naar vo ook wenselijk om aandacht te besteden aan de overgang naar PRO.

Organisatie

maart/april inventariseren welk aanbod er mogelijk is: inventariseren organisatie collega's

mei: dan is er bekend hoeveel ruimte er is, dan kun je gaan werven. Dan zijn er toch nog gesprekken op scholen.

Tussentijdse instroming was aanzienlijk, vertrouwen in voldoende animo. Liever geen tussentijdse instroom, maar is voor 1 groep mogelijk tot bijv kerstvakantie. Niet prettig, moet je weer in nieuwe leerlinge investeren, rust in de groep. Profielschets samen voor zitten, aanpassingen aan doen. Nog niet over nagedacht. Moet voor mei. Eerst weten wat de andere werkgroep doet, zodat ze samen een goed profiel maken. Sowieso OPP en uitstroomniveau groep 6, onderwijsbehoefte waaraan in de klas niet voldaan kan worden, handelingsverlegenheid binnen de groep, praktisch bezig zijn. Wel een gemotiveerde leerling om deel te nemen. Cito/ eindtoets is een voorwaarde voor subsidie. Eind groep 7 en midden 8 als meetmomenten.

Samenvatting: maart/april inventariseren wat organisatorisch mogelijk is, zoals de ruimtes en leerkrachten. Mei: leerlingen werven op basis van wat er organisatorisch mogelijk is, 2 of 3 groepen vormen. Het liefst 2 volle groepen en 1 groep waarin nog ruimte is voor wat instroom.

Doelgroep

Groep7/8, is een leerling in groep 7 daar al wel aan toe? Nog te jong in gedrag? Dan beter in groep 8.

Groep 7 leerlingen hebben vaak al gedoubleerd.

Ouderbetrokkenheid

Eindpresentatie bezocht door ouders.

Ouderbetrokkenheid 3x, evaluatie 3x koppelen

Focusgroepgesprek 2

Aanwezigen: Erwin Hansen (Candea) , Bo Aarns (lk gr7), Suzan van Dreumel (lk gr8),

Inhoudelijk aanbod afgelopen weken:

Taal, rekenen, zelfregulatie, sociaal-emotioneel, samenwerken.

Rots water en vak (gym, techniek, koken). Bb/kb toegespitste activiteiten vakdocent. Minder projectmatig, zoals voor de lockdown. Soc emo met korte incheck tijdens de lunch, doel voor de dag formuleren, n.a.v. afstemming met de vorige groep. Vrije invulling, maar wel parallel aandachtspunt.

Taal en rekenen moet toch op een meer speelse manier worden aangeboden, binnen de vakintegratie komt dat wel aan de orde, sowieso bij techniek en koken. Vooral in de middag logisch om dat niet te doen, dat zou een herhaling zijn van het ochtendprogramma op de eigen school. Een thema waar rekenen en taal is terugkomt is prima, maar minder schools is wenselijk. 1e uur zal wel weer projectmatig worden ingevuld, gezien de organisatie.

Praktische insteek afgelopen weken.

Inderdaad, doordat aanbod in coronatijd is doorgeschoven. Vooral de positieve ervaring, kijk eens wat ik wel kan.

Maatwerk afgelopen weken: Niet, is dat de doelstelling wel? Is het remediërend? Of wil je juist leerlingen in hun kracht zetten? Is sowieso al maatwerk, omdat we leerlingen selecteren op dit niveau. Meer gericht op leerlingen in de kracht zetten zeggen zij.

Succeservaring opdoen. Nu even niet ervaren dat je iets niet kan. Ook andere doelen, zoals met elkaar leren omgaan, de school leren kennen.

Thema's Liemers lijstje als uitgangspunt? Niet, nu praktisch insteek vanuit aanbod praktijkvakken. Voelt ook dubbelop als dit al in de eigen klas gebeurt, overkill.

Opdoen succeservaringen? Wordt vaker benoemd, belangrijk uitgangspunt

De focus op toetsresultaten en voortgang voelt niet als het doel, die ene dinsdagmiddag in de weke zal op dat vlak weinig bijdragen is de verwachting. Het zou jammer zijn dat op de ontwikkeling van leerlinge het doorstroomprogramma zou worden afgerekend. Plezier bevorderen, ervaring opdoen zijn veel belangrijker. Eigenlijk zou je het welzijn moeten meten. De succeservaring is belangrijker. Credits voor ontwikkeling leerling ligt meer bij de groepsleerkracht. Willen we wel, dan meer remediërende insteek, maar dat is een ander soort insteek.

2 activiteiten (rots/water) en praktijkvak is erg enthousiasmerend. Misschien is het organisatorisch mogelijk om volgend jaar toch een meer praktische insteek te doen. Gewoon praktisch bezig zijn met vakken waarmee zij volgend jaar in aanraking komen. Rots en water past sterk bij deze groep. Vertalen naar andere situaties lukt goed. Graag behouden.

Samenwerking scholen

Mail update, sommige leerkrachten reageren. Verzoek om terugkoppeling te doen naar ouders. De meeste leerkrachten reageren niet.

Terugkoppeling wordt niet perse als noodzakelijk ervaren. De terugkoppeling met Padlet naar de ouders wordt wel als waardevol ervaren, zeker voor leerlingen die thuis minder delen. Meer met ouders naar leerkrachten. Leerkrachten weten de begeleiders wel te bereiken zo nodig. Contact bij incidenten loopt goed. Niet groter maken, zo is prima.

Regelmatige evaluatie, inhoud/ planning/frequentie? De wens om vaker met de parallelgroep te zitten, samen op te starten voorafgaande aan het nieuwe schooljaar. Per wisseling blok even contact met de parallelgroep (na 8/9 weken), 3x. Wel goed om daarin verwachtingen uit te spreken. Wens om parallel te houden, de groep waarin een leerling wordt ingedeeld moet geen verschil maken. Eigenaarschap is belangrijk, elkaar meenemen in beslissingen.

Korte lijntjes binnen je eigen groep. Wekelijks contact over de app, voorafgaand aan de dinsdag elkaar bijpraten. Voorafgaand aan een thema samen voorbereiden. Uitgebreide update in logboek. Geen vaste periodes/blokken, grote inhoud thema is leidend.

Samenwerking voedingsbodem nieuwe initiatieven? Kansrijk Onderwijs is bekender geworden, er wordt actief gevraagd naar inschrijftermijn etc. daaruit blijkt dat het meer gaat leven. Alle projecten van Liemers Lijstje voeden elkaar. In de innovatiekring worden de verschillende initiatieven en projecten gedeeld, we spreken dezelfde taal, we weten de doelstellingen binnen de regio. We herkennen de mensen die bij projecten horen. Ook voor de leerlingen.

Doelgroep

Versoepelen overgang po-vo? Zijn binnen geweest in een vo-school. Ervaring opdoen met praktijkvakken, vakdocenten, ervaring met in een nieuwe groep komen. Wel duidelijk zijn:

Kansrijk Onderwijs is geen voorprogramma voor Candea. Wellicht wel andere locaties gebruiken, brandweer, Symbion, po om dit meer te benadrukken.

Overgang naar PRO? De meeste gaan wel naar Candea. In een bepaald blok misschien de praktijklokalen van Symbion gebruiken, meer praktisch. Er zijn voldoende mogelijkheden bij Candea. Alleen vanuit praktische overweging, praktijk lokalen.

Aanpassen aanmeldformulieren: Hopelijk veel aanmeldingen, daarna bepalen voor wie het echt een verrijking zou zijn. Verwachting door naamsbekendheid dat dit wel komt. Selectie op basis van ervaring leerkracht: Waarom is dit voor deze leerling waardevol. Resultaten, interventies die al door de school zijn gedaan, leerplezier leerling, welke leerling doe je hier een plezier mee? Zou de leerling hier echt iets uit kunnen halen. Niet iedere bb/kb leerling.

Deze vragen stellen op het formulier: Hoeveel plek is er? Eerst bepalen hoeveel leerkrachten dit gaan doen? Hoeveel plek is er beschikbaar moet eerst duidelijk zijn. Ervaring is dat er geen stop op zit, er wordt geen nee verkocht. Een groot deel van de zinnige aanmeldingen moet geplaatst kunnen worden. Letterlijk geen stop, er komen gedurende het hele jaar nieuwe leerlingen in de groep, ook zonder de begeleiders te informeren. Na dit schooljaar als pilot, moet er meer structuur in.

Profielchets: Groep 7 wenselijk? Duidelijk wie de doelgroep is. Ook voor de scholen in de regio. Wens alleen groep 8, ook vanwege de selectie. Meer gericht op voorbereiden vo, je moet ook wel een advies hebben voor uitstroom.

Zin over 'niet meer gelukkig op school' heeft ervoor gezorgd dat veel aanmeldingen niet hebben plaatsgevonden, is er inmiddels al uit.

Samenwerking

IBers hebben dit ontvangen, delen dit met de leerkrachten. Voor de verschillende stichtingen wordt dit geïnventariseerd. Optie om regiobreed de overdracht groep 7 naar 8 te doen en begeleiders van Kansrijk Onderwijs uit te nodigen om Kansrijk Onderwijs te introduceren en uit te leggen. Dan vertel je ook 1 verhaal. En dan zijn de gezichten bekend.

Aparte subsidie vanuit doorstroom naar vo, waardoor het organisatorisch lastig is. Het zou mooi zijn om er de hele dinsdag mee bezig te kunnen zijn. Er is wel geld beschikbaar, maar geen personeel ter vervanging. Daardoor heeft het geen prioriteit.

Gezamenlijke afsluiting met de twee groepen als voorstel. Wordt nu losgelaten allebei een aparte afsluiting. Andere ideeën

Eén begeleider aanwezig is voldoende, als er dus ook een vakdocent aanwezig is. Verschil van mening, voor sommige situaties wel praktisch. Projectmatig zou het prettig zijn om, vanwege gedragsmatige interventies, met 2 begeleiders te zijn. Bij voorkeur 2 personen, maar voelt ook wel luxe. Wel 2 vaste gezichten, dat wordt beaamd.

Bijlage 4 Focusgroep groepsleerkrachten

D. leerkracht van 2 leerlingen, C leerkracht van 3 leerlingen. Beide leerkrachten hebben minder meegekregen van de aanmeldprocedure.

Inhoudelijk

Wat merk je in de klas op het gebied van:

- Taal
- Rekenen

Zie je niet terug, leerkrachten weten ook niet wat er is doorgenomen. Alleen info uit de mail en reacties van de leerlingen.

- Zelfregulatie

Bewuster vertellen, niet bij alle leerlingen. Bijv. goed termen uitleggen, in eigen woorden vertellen. Als leerkracht dit koppelen aan werkwijze in de eigen school.

- Sociaal emotionele ontwikkeling

Bewust over hoe je met anderen omgaat, minder opvliegerig.

- Samenwerken

Voor sommige leerlingen is dit wel ontwikkeld. Wisselend, ook afhankelijk van taalvaardigheid.

Wat zie je in de toetsscores op het gebied van:

- Taal
- Rekenen
- Zelfregulatie
- Sociaal emotionele ontwikkeling
- Samenwerken

Geen invloed, omdat je als leerkracht niet precies weet aan welke taal/rekenen doelen zij hebben gewerkt. Worden er wel de dingen aangeboden die nog nodig zijn? Inhoudelijk, doelen delen zodat je dat meer kan laten aansluiten.

Zie je samenhang met de thema's van het Liemers Lijstje?

Niet waardevol, moet vooral een prettige middag zijn. De leerlingen doen echt hun best om daar op tijd te zijn, het is vooral een fijne middag waar ze zin in hebben.

Wat merk je van de succeservaringen die leerlingen hebben opgedaan?

Enthousiast, met verhalen naar school. Leerlingen komen zelf vertellen aan de leerkracht, ook laten zien wat ze gemaakt hebben. Hoe meer de leerling vertelt hoe meer de ontwikkeling vaak ook zichtbaar zijn voor de leerkracht. Sommige leerlingen delen alles, sommige delen niets of weinig.

Toekomstige leerkrachten tip: analyses, resultatenmodellen cito opvragen als input voor maatwerk. Of warme overdracht om dit te bevragen.

Wat is de relatie tussen Kansrijk Onderwijs en het schoolbeleid?

Aandacht voor kinderen die het lastig vinden, onderwijsbehoeften ondersteunen, praktisch bezig willen zijn. Ervaringsgericht onderwijs.

Hoe ervaar je de samenwerking binnen Kansrijk Onderwijs?

Fijn om de hoogte gehouden te worden met een mailtje.

Wat ervaar je positief aan de samenwerking?

Contact met begeleiders is laagdrempelig, vragen over leerling, iets is voorgevallen. Fijn dat leerkracht daarover wordt bevroagd.

Evaluatie via de mail positief.

Ouders zijn enthousiast.

Wat kan de samenwerking verbeteren?

Helder, hoeft niet heel uitgebreid, is prima zo.

Wat is het effect van Kansrijk Onderwijs op de overgang po naar vo?

Kennismaken met een middelbare school, verschillen tussen po en vo ervaren, les van vakdocenten, populatie ervaren. Helpt om dat zo laagdrempelig en begeleid te ervaren. Wordt als heel spannend ervaren, en dat neemt echt gedurende het project af. Fijn dat zij ook iets leuks gaan doen.

Hoe ervaar je het aansluiten bij specifieke onderwijsbehoeften binnen Kansrijk Onderwijs?

Zou nog meer kunnen als je vooraf data opvraagt en het gesprek aangaat met de groepsleerkrachten. Sommige vakken passen echt niet bij bepaalde leerlingen, zoals het koken. Is dat prima of moet dan meer maatwerk worden geboden?

Hoe is de frequentie van twee middagen per week?

Voor de kinderen graag vaker, prima qua frequentie. 2x per week zou ook kunnen als er meer maatwerk wordt geboden taal/rekenen. Maar kan ook bezwaarlijk zijn voor het missen van kinderen in de klas. Een korter moment is ook mogelijk.

Hoe is het aanmeldformulier?

Niet van op de hoogte, via ib-er opgevraagd en geregeld. Dat kan dat prima via de ib-er verlopen.

Samenwerking

Hoe ervaar je de draagklacht binnen de school voor de deelname aan Kansrijk Onderwijs?

Speelt niet in de school, geen mededelingen. Geen draagkracht nodig. Kleinschalig, hoeft niet door het hele team te worden gedragen.

Hoe kunnen leerkrachten aan het begin van jaar het beste worden geïnformeerd over de doelen en verwachtingen?

Informatie vanuit IB-er was voldoende, duidelijk verhaal, meteen een beeld van welke leerlingen hierbij zouden passen.

Op basis van welke factoren zou je leerlingen willen selecteren voor Kansrijk Onderwijs?

Graag bezig zijn met de handen (belangrijkste), moeite met kernvakken, sociale emotionele training nodig, interesse in vakken die niet standaard zijn in het basisonderwijs zoals koken en techniek. Kinderen die te weinig aandacht krijgen in een volle klas.

Wie zouden er betrokken moeten zijn bij de selectie?

IB-er, groepsleerkracht, ouders

Wat is een goede groeps grootte?

Max. 18.

Ouderbetrokkenheid

Hoe kunnen ouders het beste worden betrokken bij Kansrijk Onderwijs?

Geen vragen van ouders, in maart nog ouders gesproken, alleen korte update. Prima om ouders op een vergelijkbare manier op de hoogte houden als leerkrachten (meer uitgekleeft).

Hoe zijn de ouders betrokken geweest bij de selectie van de deelnemers?

Gesprek, hardop denken dat leerling voor dit project in aanmerking komt. Vind je ook dat jouw kind daarin past?

Algemeen

Niet als vooropleiding voor Candea, wordt niet zo ervaren geldt voor de meeste leerlingen ook niet. Goed om meerdere locaties te bezoeken, ook praktijkschool. Wel natuurlijk extra onzeker, past minder goed bij de doelgroep. Structuur heeft eigenlijk de voorkeur in deze afweging. Roddel niet vanuit leerlingen/ ouders vernomen.

Mooi project.

Bijlage 5 Focusgroepen leerlingen

Aspect	Vanuit theorie	Vanuit documentanalyse (praktijk)	Vanuit focusgroepen (praktijk)	Ontwerpprincipe
Inhoud doorstroomprogramma	<p>m.b.t de doorgaande leerlijn worden knelpunten ervaren op het gebied van taalbeheersing, het maken van huiswerk, leren leren en studievaardigheid (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Deelnemers ervaren hoe het is om op het vo-school te zijn en hoe het is om huiswerk te maken (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Soepelere overgang van po naar vo, voor vakken specifiek en in het algemeen (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Begrijpend lezen, rekenen en spelling zijn voorspellers van het schoolsucces in het vo (Smeets, van Kuijk, & Driessen, 2014).</p> <p>Naast cognitieve vaardigheden zijn werk-houding, motivatie, sociaal-emotionele ontwikkeling en studievaardigheden belangrijk voor de overstap van po naar vo (Smeets, van Kuijk, & Driessen, 2014).</p> <p>Generieke vaardigheden zoals kritisch denken, leesstrategieën en studeervaardigheden zijn in alle vakken en op alle onderwijsniveaus belangrijk om te</p>	<p>Kerngedachte is dat leerkrachten uit het primair onderwijs met name strategieën voor begrijpend lezen, rekenen, sociale vaardigheden en vormen van metacognitie aanbieden terwijl vakleerkrachten uit het voortgezet onderwijs met name het betekenisvol toepassen van geleerde strategieën aanbieden in lessen techniek en lichamelijke opvoeding.n</p> <p>gericht op essentiële vakken en vaardigheden voor schoolsucces.</p> <p>worden effectieve strategieën aangeboden voor rekenen en begrijpend lezen.</p> <p>Naast het aanbod van lees- en rekenstrategieën is er in het programma aandacht voor sport en techniek maar ook voor sociale vaardigheden (Rots en Water) en het versterken van zelfstandig leren, effectieve werkhouding en plannen (mentoruur).</p> <p>Door in het doorstroomprogramma "Kansrijk Onderwijs" naast cognitieve vaardigheden (begrijpend lezen en rekenen) en metacognitieve vaardigheden ook vaardigheden in</p>	<p>Tijdens het programma staan vaardigheden zoals samenwerken centraal, het programma is sterk gericht op het praktisch bezig zijn.</p> <p>aanbod op 1F niveau voor taal en rekenen</p> <p>Basis voor de inhoud zijn de Liemers thema's, 1f doelen, voorgaande projecten waarop wordt voortgebouwd, specifieke onderwijsbehoeften.</p> <p>Combi praktijkact/ project is prettig. Echt anders dan op basisonderwijs. Echt op eigen niveau bezig. Leerlingen geven aan dat ze bij praktijkonderwijs ook onbewust met taal en rekenen bezig zijn, wordt soms bewust gemaakt bij de leerlingen. Daarom ook thematisch of onderzoeksmatig waar leerdoelen van verschillende vakken in aanbod komen. Handelend bezig, heeft deze doelgroep nodig om op deze manier te leren. Sluit beter aan dan in de homogene groep in het po.</p> <p>Homogene groep: positief, kinderen durven iets te zeggen. Ook veel focus op het sociale stuk. Sociaal emotioneel ook altijd wel een kort stukje van de middag. Rots en wat training in de</p>	<p>Deelnemers 2x 3 leerlingen</p> <p>Hoe heb je tijdens Kansrijk Onderwijs gewerkt aan ... taal? Nee Eerlijk niet veel met taal, recept lezen met koken.rekenen? Niet veel, geboortekaartjes wie is ouder? Hoeveel bloem nodig bij het koken. Pepernoten grammen, grammen koken. In andere vakken.plannen/ zelfstandig werken? Niet, afspreken fietsen, spullen meenemen. Totaal niet.samenwerken? Volmondig ja, koken altijd samen, rots en water. Alles wel samen eigenlijk. Wel, eigenlijk altijd. Vlog, koken.</p> <p>Wat vond je fijn aan Kansrijk Onderwijs? Nieuwe mensen ontmoeten, ervaren hoe iemand anders is. Jezelf over iets heen zetten, juf ziek geen vrij terwijl de rest vrij is (oneerlijk). Rots en water grenzen aangeven. Lokalen kennen Candea, school kennen, leert mensen kennen (docent)</p> <p>Wat vond je minder fijn? Rots en water (vreselijk) saai, te veel herhaling, alles samen, ongemakkelijk. Weet ik wel. Rots en water, ik snap waarom het belangrijk is maar je leert er niks van, meer lachwekkend, saai. Voelt niet leerzaam.</p> <p>Wat is het verschil met je eigen school?</p>

	<p>ontwikkelen voor schoolsucces (Surma et al., 2019).</p> <p>Door leerstof actief te verwerken beklift het. Daarom is het van belang om leerlingen te laten creëren ipv op passieve wijze te laten consumeren. Dit kan individueel maar ook samen (Surma et al., 2019).</p>	<p>het kader van techniek en sport onderdeel van het doorstroomprogramma te laten zijn, worden leerachterstanden van leerlingen uit de doelgroep gereduceerd *, worden verschillende talenten van leerlingen uit de doelgroep benut en worden geleerde cognitieve vaardigheden toegepast in de meer praktische vakken techniek en sport.</p> <p>Twee keer per week maatwerk: aanleren strategieën voor begrijpend lezen (groep van 10 à 13 leerlingen) en inzichtelijk rekenen (groep van 10 à 12 leerlingen) in samenhang met techniek (groep samen van 20- 25 leerlingen) waar geleerde cognitieve strategieën op betekenisvolle wijze worden toegepast.</p> <p>Twee keer per week mentoruur en Rots & Water-training: aanleren strategieën voor zelfregulatie, plannen & organiseren (groep van 10 à 13 leerlingen) en sociale vaardigheden (groep van 10 à 13 leerlingen) in samenhang met sport (groep samen van 20 - 25 leerlingen) waar met name sociale vaardigheden op betekenisvolle wijze worden toegepast.</p>	<p>nieuwe periode. Kanjertraining wordt gebruikt als materiaal. Thematisch werken, 1F doelen verweven in het thema. Niet in de vorm van tekst of werkbladen. In de praktijk bezig met de doelen. Succeservaringen, daar is het eigenlijk op gericht. Volgende perioden meer doelmatig omdat je nu de populatie duidelijk hebt. De thema's zijn vaak wel meer gericht op een vakrichting of focus, zoals onderzoek. Doet beroep op andere vaardigheden.</p> <p>Verschil tussen de twee groepen, deze groep sluiten niet aan bij de Liemers thema's, wordt op het IKC al uitvoerig behandeld.</p> <p>1e blok worden wat je wil 2e blok koken en rots en water-training 3e blok duurzaamheid, sterk technisch onderwijs, techniekonderwijs</p>	<p>Geen verschil in eerste reactie, wel gezellig, constant programma, saai (niet alles wat we doen is leuk/ tijdverspelling) Gym wel heel leuk, maar wat leren we daar. Minder het gevoel dat je iets leert. Hier niet werken, op de eigen school wel, verschillende dingen doen in speciale lokalen,</p> <p>Wat heb je gemerkt van leren op je eigen niveau? Ja, bijna iedereen heeft sowieso al hetzelfde niveau, dat is prettig. Heel prettig dat iedereen hetzelfde niveau is. Begrijpen, je schaamt je dat je iets niet kan, minder ongemakkelijk.</p> <p>Iedereen hier heeft hetzelfde niveau, daardoor is het niveau gelijk. Je hebt meer dingen gedaan niet echt iets geleerd. Bijv bewegen en leren in. Op een leuke manier leren, kan niet echt op eigen niveau.</p> <p>Wat vind je van de thema's? Ja, je weet daardoor wat er gaat komen. Je weet wat je kunt verwachten. Prima. Ja er waren thema's, bijv sinterklaas met pepernoten, oud/leeftijd. Goede thema's.</p> <p>Heeft Kansrijk Onderwijs je meer zelfvertrouwen gegeven? Waarom wel of niet?</p> <p>Nee zeker niet eerst, misschien een beetje. AL veel meegemaakt, gaat dit niet bij helpen. Zelfvertrouwen is al goed, of juist niet goed.</p> <p>Ja, wel meer zelfvertrouwen. Eigenlijk niet echt. Misschien te kort. Iets minder verlegen, meer durven.</p>
Samenwerking po-vo	Kennis delen, afstemmen, bespreken	Het Candea College is voornemens de	Het is eerste project waarbij leerkrachten uit het po en uit het vo	Heeft Kansrijk Onderwijs voor jou de overstap naar het vo makkelijker

	<p>wederzijdse beelden, verwachtingen en vooroordelen (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Uitwisseling door samenwerking in projecten (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Feedback geven en het bevorderen van de doorgaande leerlijn (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>E-mailcontact over praktische zaken werkt drempelverlagend waardoor contact in de toekomst beter tot stand komt (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Contact zorg op de lange termijn voor een vruchtbare bodem waaruit nieuwe initiatieven worden vormgegeven (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Gezamenlijk nadenken over aanpassingen die kunnen worden gedaan om de overgang van po naar vo te versoepelen (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>De kleinschaligheid en korte lijntje maken projecten tot een succes. Werk eventueel met parallele groepen om de kleinschaligheid te borgen (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Fysiek samenkomen is een pré (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Succesfactoren zijn een duidelijke structuur, gedragen</p>	<p>onderwijskundige en pedagogische visie zoals verwoord in het "Liemers Lijstje" concreet, praktisch en vooral betekenisvol inhoud te geven in zeer nauwe samenwerking met de regio.</p> <p>Hierbij gaat het om evidence based onderwijskundige en pedagogische ontwikkelingen gericht op verbinding en samenwerking.</p> <p>Het programma wordt vorm gegeven door leerkrachten uit het primair- en voortgezet onderwijs waar bij de beschikbare financiële middelen evenredig worden ingezet op basis van het aantal lessen dat gedoceerd wordt door respectievelijk leerkrachten uit primair- en voortgezet onderwijs.</p> <p>Het programma is gebaseerd op een coöperatieve innovatieve samenwerking met een positieve wederzijdse afhankelijkheid tussen leerkrachten uit het primair- en voortgezet onderwijs waarbij kennis op basis van collectieve vormen van leren en innovatief gedrag met elkaar gebouwd wordt.</p>	<p>zo nauw samenwerken in deze regio.</p> <p>Behoefte: vastigheid in de projecten, een paar jaar dezelfde thema's maar dat uitdiepen/uitbreiden en regelmatig evalueren.</p> <p>Er is wekelijks contact met de leerkrachten, daarnaast houden de leerlingen een logboekje bij om hun activiteiten ook de voor de leerkracht van de basisschool inzichtelijk te maken.</p> <p>Het vereist goede communicatie omdat het voor ons allemaal iets is wat erbij komt en we zien elkaar niet wekelijks. Daarom logboek om elkaar op de hoogte te houden en app contact. Wenselijk om met 2 personen samen de dag te draaien.</p> <p>De parallelgroepen hebben de vrijheid om dingen naar eigen invulling te doen maar hebben het programma wel afgestemd en is onderling contact. Nog niet helemaal doorgepland tot eind van het jaar. Later volgende periodes uitwerken eerst de groep aanvoelen.</p>	<p>gemaakt? Waarom wel of niet?</p> <p>Ja, door de gangen lopen, mensen ervaren. Als je alleen door de gang loopt volgend jaar dan is dat nog meer belangrijk. Heeft geholpen.</p> <p>Ja zeker, bekenden, je kent het gebouw. Je weet hoe alles is.</p> <p>Hoe vind je de grootte van de groep?</p> <p>Fijn, 2 of 3 extra maar niet meer. Veel kleiner dan gewend van de eigen school</p> <p>Fijn, verschilt wel vaak.</p> <p>Vaak weet je van te voren niet hoe de dag er uit ziet.</p>
--	---	---	---	--

	<p>doelen, initiatiefrijke mensen, ruimte om te experimenteren, een voorbeeld geven, goed samenwerken, een wens om te verbeteren, stilstaan bij successen en cyclisch werken (Van Kuijk & Driessen, 2015).</p> <p>Betrokken docenten zijn reflectief, betrokken en kritisch (Van Kuijk & Driessen, 2015).</p> <p>Een lerende organisatie uit zich in concrete acties, zoals samenwerken in een project en vormgeven aan een doorlopende leerlijn (Van Kuijk & Driessen, 2015).</p> <p>Doelbewust aandacht voor structuur, cultuur en strategie (Van Kuijk & Driessen, 2015). Een gezamenlijk gedragen visie, leren met en van elkaar (Van Kuijk & Driessen, 2015).</p> <p>In samenwerking tot nieuwe inzichten komen (Robbers & Vermeulen, 2018).</p> <p>Interventie zijn vooral effectief zodra deze betrekking hebben op vak inhoud, vakdidactiek of het leerproces van de leerling (Robbers & Vermeulen, 2018).</p> <p>In samenhang met een langlopend schoolbeleid om de facilitering te borgen (Robbers & Vermeulen, 2018).</p>			
--	--	--	--	--

<p>Organisatie (vorm)</p>	<p>Tijd en het hebben van andere prioriteiten belemmert het maken van afspraken (Buijs & Denessen, 2018).</p> <p>Voor een succes is het van belang dat de directie prioriteiten stelt, draagvlak creëert en tijd beschikbaar maakt (Buijs & Denessen, 2018).</p>	<p>gedurende twee middagen per week een programma aangeboden door leerkrachten uit het PO en VO.</p>	<p>De groep loopt langzaam vol. Basisscholen zijn lastig te bereiken, de mail lijkt ergens in de school te blijven hangen. Connecties en netwerken benut om de groep vol te krijgen, energie vanuit de leerkrachten.</p> <p>E-mailadressen 06-nummers worden niet geven vanwege AVG. Strookje op de aanmeldbrief met gegevens, maar is soms lastig leesbaar. Is bijvoorbeeld lastig als er afgebeeld moet worden. Briefje meergeven werkt niet, bijvoorbeeld briefje toestemming social media. Dat moet eigenlijk in 1x aan het begin duidelijk zijn. Warme overdracht ontbreekt nu vaak, waar is deze leerling bij geholpen? Waarom heb je deze leerling aangemeld?</p> <p>Marenka en Tessa ontvangen de leerlingen om 11.45, Tessa fietst mee naar het Candea. Het 1e uur is een mentoruur waarbij ook aandacht wordt besteed aan 1F taal/rekenen. Daarna wordt een praktisch vak aangeboden, zoals in dit blok sport. In volgende blokken volgen andere vakken zoals koken en rots/water training.</p> <p>Voorstel: korte Teamsbijeenkomst met de leerkrachten van de leerlingen. Het doel en de verwachtingen duidelijk scheppen aan de start van het traject.</p>	<p>Wat vind je van het aantal keer dat Kansrijk Onderwijs plaatsvindt?</p> <p>Dinsdag en donderdag 2x per week. Of en om 1x per week, daarna 2x per week. Op de tweede dag wel andere inhoud: zelf door de school lopen hoe is dat, telefoon meenemen hoe de app werkt, Ervaren hoe het is om een leerling te zijn van hier, lokalen zelf opzoeken.</p> <p>Wat vind je van de opbouw van de dag: mentoruur, taal/rekenen/ praktijk?</p> <p>Eerst eten in het lokaal, daarna praktijk. Eigenlijk niet leren in het lokaal, 2 praktijklessen direct na elkaar. Leren zou ook leuk zijn voor thema taal/rekenen. Leren zoals je zou kunnen verwachten met jouw eigen advies.</p> <p>Zou het goed zijn dat meer kinderen uit de regio aan Kansrijk Onderwijs mee kunnen doen? Waarom wel of niet?</p> <p>Zou goed zijn, kunnen ze ervaren hoe de school is, wie de medewerkers zijn, waar de fietsrekken zijn. Moet niet te groot aandeel zijn, alleen voor bb/kb.</p> <p>Welke tips heb jij voor Kansrijk Onderwijs? Duidelijker zijn, wat gaan we volgende week, wat moet je meenemen, meer duidelijk. Communicatie met eigen leerkracht.</p> <p>Hoe weet je hoe de eerste dag er uit ziet? Wat je moet meenemen. Voorbereiden op de eerste dag op het vo. Hoe het rooster er uit ziet.</p>
---------------------------	--	--	--	---

			<p>Door corona nu tot januari geen fysieke bijeenkomsten mogelijk. In januari de aanname dat er weer gestart kan worden. Eventueel als tussenoplossing nu in de basisscholen wat aanbieden.</p> <p>Dit jaar is een soort pilot-jaar. De ambitie is om het programma volgend jaar uit te breiden. Mogelijk voor alle leerlingen uit de regio beschikbaar te maken (35 scholen, 2 of 3 leerlingen per school). Bijvoorbeeld met 4 groepen over meerdere locaties.</p> <p>Bo en Suzan om en om, doorgaande lijn po-vo.</p> <p>organisatorisch puzzel, andere taken, beperkt beschikbaar. Tot nu toe wel gered. Nu even niet mogelijk vanwege de maatregelen. Suzan ervaart nu ademruimte. Lokalen af en toe ook moeilijk, organisatorisch. Leerlijn en visie staat, projecten zijn duidelijk. Lokaal is inmiddels een vast lokaal.</p> <p>Praktijkdeel vervroegt ivm gebruik keuken. Zal na de kerstvakantie niet meer spelen, omdat er dan een andere praktijkcompentent is namelijk de sport ipv de keuken. Om de week beschikbaarheid, wiskunde is in rooster erg druk. Na de kerstvakantie lijkt het opgelost te zijn. Al eerder met Eric besproken en behoeften uitgesproken, lijkt nu</p>	<p>Andere docenten voor de groep, meer docenten leren kennen.</p>
--	--	--	--	---

			<p>opgelost. In parallelgroep zijn beide collega's beide dinsdagen beschikbaar. Dat blijkt dus in de praktijk voor minder druk op de organisatie te zorgen.</p> <p>Tijdstip ook minder prettig, omdat zij juist op de ochtend de klas uit moeten. Omdat dan op de basisvakken gericht is.</p>	
--	--	--	---	--